

Богдан ЗЕК

**ОЛЕГ ШТУЛЬ
У БОРОТЬБІ ЗА УКРАЇНУ**

ЛІТОПИС УПА
СЕРІЯ “ПОДІЇ І ЛЮДИ”

КНИГА 22

LITOPYS UPA
Series "Events and People"
Book 22

BOHDAN ZEK

**OLEH SZTUL
IN THE STRUGGLE FOR UKRAINE**

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ
Серія “Події і люди”
Книга 22

БОГДАН ЗЕК

ОЛЕГ ШТУЛЬ
У БОРОТЬБІ ЗА УКРАЇНУ

УДК 94(477)
ББК 63.3(4УКР)62–45
З–47

Богдан ЗЕК

ОЛЕГ ШТУЛЬ У БОРОТЬБІ ЗА УКРАЇНУ

Представлена книга розповідає про політика, журналіста, громадського діяча Олега Штуля. Він, з молодих літ увійшов до плеяди свідомих українців і разом з ними вирішив боротись за українську державність. Під час Другої світової війни перебував у партизанському штабі Тараса Бульби-Боровця. Після її закінчення був головним редактором газети «Українське слово» в Парижі. Олег Штуль працював на різних посадах в ОУН (М), а після смерті Андрія Мельника став головою Проводу Організації.

Bohdan ZEK

OLEH SZTUL IN THE STRUGGLE FOR UKRAINE

This book is the story of the political and social activist and journalist Oleh Sztul. As a young man he joined the Pleiad of aware Ukrainians and together with them decided to fight for the Ukrainian statehood. During WW II he served in the partisan headquarters of Taras Bulba-Borovets. After the war he was the Editor in Chief of the newspaper «Ukrains'ke slovo» in Paris. Oleh Sztul worked in various functions within the OUN (M), and after the death of Andrii Melnyk, became the head of the organization's leadership.

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ РЕДАКТОР
Петро Й. ПОТІЧНИЙ

ЛІТЕРАТУРНИЙ РЕДАКТОР
Леся ЛУНЬО

ISBN 978-966-2105-46-9 (Ukraine)
ISBN 978-1-897431-48-1 (Canada)

© Літопис УПА, 2013
© Litopys UPA, 2013

ФУНДАТОРОМ
цієї книги є
РОДИНА ІВАСИКІВ в пам'ять МИРОСЛАВА ІВАСИКІВА

Мирослав Івасиків (1929–2000)

Мирослав Івасиків народився 26 червня 1929 р. в багатодітній сім'ї Степана і Розалії Івасиківих у селі Синевідську Вижньому, повіт Стрий на Бойківщині (тепер смт. Верхнє Синьовиднє Сколівського р-ну Львівської обл.). Там він отримав як початкову, так і незакінчену середню освіту. Після війни в таборі біженців біля Берхтезгаден у Баварії здобув повну середню освіту й став членом Юнацтва ОУН(м).

У червні 1948 р. разом з родиною емігрував до Канади і поселився неподалік м. Летбридж в провінції Альберта, де став активним членом української громади, парохії Української Католицької Церкви, а особливо – Українського Національного Об'єднання (УНО) та його молодіжної організації Молоді Українські Націоналісти (МУН) і спортивного товариства "Орлик". Також грав у футбол в спортивному товаристві "Україна", в якому за справність отримав прізвисько "Бомба".

У цей час він познайомився з членкинею МУН Лесею Данилюк, з якою одружився у 1951 р. Молоде подружжя спершу жило в Едмонтоні, а опісля переїхало до Торонто в провінції Онтаріо. Згодом вони виховали в патріотичному дусі восьмеро дітей: Ярославу, Василя, Анну, Соню, Андрія, Івана, Марусю і Мирослава, та дочекалися дев'ятнадцятеро внуків.

Родина Івасиківих була завжди відданою українській справі. Його брат Ярослав (1923–1949) був старшиною дивізії «Галичина», а після бою під Бродами перейшов до УПА, де командував, до своєї загибелі біля Головецька, різними відділами в боротьбі з більшовицьким окупантом. Згодом за старанням Мирослава у 1993 р. біля Славська споруджено меморіальний комплекс на місці, де поховано Ярослава та декілька десятків воїнів УПА.

В Торонто М. Івасиків був членом багатьох організацій – Спортивного Товариства "Триzub", УНО, Українського Визвольного Фонду (УВФ), Братства Українських Підприємців Католиків, Товариства Українських Підприємців і Професіоналістів, ОУН(м). Він також був одним з ініціаторів створення цілоденної української школи та бібліотеки БУК при Катедрі св. Йосафата. Останні роки свого життя присвятив різним церковним, громадським та господарським проектам в Україні.

Мирослав Івасиків помер 11 листопада 2000 р. і похований на цвинтарі Park Lawn у Торонто. Він був відомим патріотом та щедрим меценатом, і таким пам'ятає й пам'ятатиме його українська громадськість в Україні та діаспорі.

ВСТУП

Український національно-визвольний рух періоду Другої світової війни залишається актуальною науковою темою не лише в середовищі вітчизняних істориків. Результатом такої зацікавленості стали проведені конференції, видані монографії, збірники статей і документів. Проте, незважаючи на відчутні досягнення, білих плям в озвученій тематиці залишається ще дуже багато. Чи не найбільшою прогалиною є персоналії самих учасників українського Руху Опору.

Наукове вивчення біографій дасть можливість зрозуміти генезу збройної боротьби і допоможе заново відродити та зберегти імена борців за волю в історичній пам'яті. В кожній державі є свої герої, вони являються втіленням патріотизму, а відтак – свого роду гарантом її існування.

Олег Штуль є одним із тих, хто дав Україні дуже багато. Попри невдачі та поразки у боротьбі, він не розчарувався і навіть будучи тяжко хворим, продовжував служити Батьківщині. Пожертвувала всім і сама родина Штулів. Війна назавжди розлучила Олега і його брата Василя, їхнього батька Данила і матір Антоніну.

За своїми політичними поглядами О. Штуль був прихильником Організації Українських Націоналістів (ОУН), очолюваної А. Мельником¹. Це ще більшою мірою посилює увагу до його особи, оскільки переважна більшість наукових розвідок стосується ОУН, лідером якої був С. Бандера². Після смерті А. Мельника керівником Проводу обирають О. Штуля. Відтак, перед нами постає цікавий аспект, який повною мірою заслуговує на окреме дослідження.

Постать О. Штуля в майбутньому обов'язково приверне до себе увагу ще не одного вченого, бо його внесок у розвиток української державності доволі значний. Власне про це дещо і розповідь представлена розвідка.

¹ Далі ОУН (М).

² Далі ОУН (Б).

СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНЦЯ

Політичний і громадський діяч Олег Штуль народився 1 липня 1917 р. в с. Лопатичі Овруцького повіту Волинської губернії (нині однойменне село Олевського р-ну Житомирської обл.) в родині православного священника о. Данила і Антоніни Штулів³. Окрім Олега в сім'ї був ще молодший син Василь.

Найвні відомості дозволяють нам дещо більше розповісти про батька О. Штуля. Він народився 30 грудня 1893 р. в с. Свинюхи на Горохівщині (тепер с. Привітне Локачинського р-ну). Закінчив пастирську школу в Житомирі та був висвячений в диякони. Під час Першої світової війни відбував польову службу на румунському фронті, а у 1915 р. був рукопокладений у священники, мав парафії на Овруччині, дещо згодом – на Сарненщині і Ратнівщині.

Отець Данило виступав за українізацію православної церкви на теренах Другої Речі Посполитої⁴. Так, на своїй парафії в с. Сновидовичі Овруцького повіту він повністю українізував церковні богослужіння, зорганізував роботу хору І. Столярука, який зачаровував віруючих своїми піснеспівами⁵. Священик взяв активну участь у роботі Почаївського з'їзду, через що зазнавав переслідувань з боку польської влади аж до початку Другої світової війни⁶. Тож очевидно, що обом синам о. Д. Штуля було прищеплене почуття патріотизму ще з раннього дитинства.

Здобувши початкову освіту, О. Штуль у 1927 р. вступає до Кременецької православної духовної семінарії, яка мала всі права державних шкіл класичного типу⁷. Після закінчення семінарії у 1934 р. сину священника вдалось вступити до Варшавського уні-

³ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича // Париж Олегові Штулеві: Збірник на пошану Олега Штуля-Ждановича / Літ. ред. Е. Андіївська; НТШ в Європі. – Париж: Вид-во «Українського слова», 1986. – С. 9.

⁴ В Києві помер митр. протоієрей Данило Штуль – батько Голови ПУН Олега Штуля // Свобода. – 1967. – 6 травня. – С. 1.

⁵ Самчук У. До сорокодення смерті Олега Штуля-Ждановича // Париж Олегові Штулеві... – С. 18.

⁶ В Києві помер митр. протоієрей Данило Штуль... – С. 1.

⁷ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 9.

*о. Данило Штуль з
дружиною Антоніною і
двома синами:
Олегом (біля матері) та
Василем, 1926 р.*

Олег Штуль (в центрі) з приятелями в молодих роках

О. Штуль після здобуття середньої освіти, 1934 р.

верситету, де він студіював історію та українську філологію на кафедрі української історії професора М. Кордуби⁸. Після Рівненської гімназії до столиці незабаром прибуде і молодший брат Василь⁹.

Продовжувати навчання у Варшаві О. Штуля надихнув викладач української мови, літератури та історії Кременецької семінарії Ф. Кульчинський¹⁰. Варто зауважити, що вступ до тодішнього столичного університету а ще й українця, свідчить про високий рівень освіченості випускника семінарії О. Штуля. Та власне й сам обраний фах говорить про те, що

навіть на чужині син поліського священика прагнув пізнати минувшину свого народу, щоб у майбутньому популяризувати її серед всього українства.

Столиця Польщі – Варшава стала тим містом, в якому згуртувалась українська інтелігенція, що мріяла про незалежну Українську державу.

Олег Штуль швидко включився до громадської роботи. Він був активним членом Української студентської громади у Варшаві, декілька разів входив до її управи та очолював її культурно-освітню секцію. Більше того, молодий Штуль озвучував роботу громади в різних часописах. Енергійного молодого юнака просто не могли не помітити. Олег знайомиться з Оленою Телігою та Євгеном Маланюком. Згодом Олег Штуль

⁸ св. п. Олег Штуль-Жданович виконував обов'язки Голови ПУН від 1964-го року // Свобода. – 1977. – 9 листопада. – С. 1.

⁹ Пазуняк Н. На рівненському терені // Париж Олегові Штулеві... – С. 117.

¹⁰ Скорупський М. На перехрестях життя (Уривки) // Там само. – С. 151.

*Вечірка в будинку Української студентської громади. Варшава, 1938 р.
Зліва направо: Д. Беч, І. Соїко, М. Теліга, О. Бурбело, Н. Пилипчук,
О. Штуль, О. Теліга, С. Зошук*

напише, що саме при них він виріс і сформувався у свої студентські роки¹¹. Саме завдячуючи цим знайомствам О. Штуль входить у середовище Олега Кандиби («О. Ольжич»)¹². Особливо дружні стосунки в Олега Штуля склались з О. Телігою. За словами Бориса Вітошинського, 17-річний юнак був постійним супровідником пані Олени Теліги й цим ще більше привертав увагу до себе. Він мав гарні краватки, які з різних нагод дарувала йому пані Теліга, що й слугувало приводом для різних розмов¹³. На думку сучасника Максима Скорупського, Олег Штуль не тільки захоплювався віршами О. Теліги, але вона була для нього й першим платонічним коханням¹⁴. Та втім хтозна, можливо їх поєднувало значно більше, ніж просто кохання. Яскраво свідчать про це два сонети Олени Теліги «Напередодні», які вона присвятила своєму близькому другові О. Штулю. Це було свого роду передбачення тих недалеких днів, коли вирішуватиметься доля всієї України¹⁵.

¹¹ Дублянський А. Шляхи життя // Там само. – С. 10.

¹² св. п. Олег Штуль-Жданович... – С. 6.

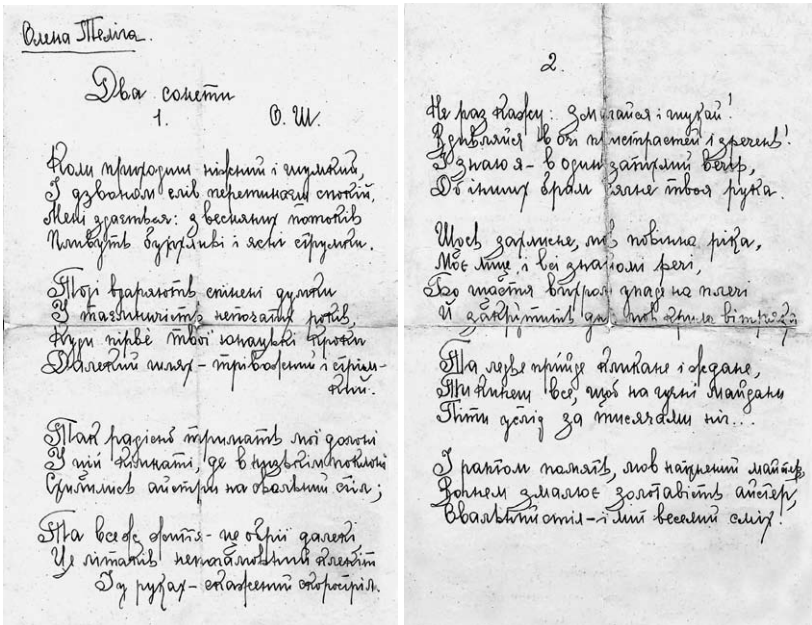
¹³ Вітошинський Б. На старті в життя (Спогад про Українську студентську громаду у Варшаві) // Париж Олегові Штулеві... – С. 40.

¹⁴ Скорупський М. На перехрестях життя... – С. 147.

¹⁵ Миронець Н. Олена Теліга. Серія «Великі українці». – К.: ПП Наталя Брехуненко, 2008. – С. 45.

Олена Теліга

Фотокопія рукопису сонетів Олени Теліги, присвячених Олегові Штулеві

I

Коли приходиш ніжний і шумкий,
І дзвоном слів перетинаєш спокій,
Мені здається — весняних потоків
Пливуть бурхливі і ясні струмки.

Тоді вдаряють спінені думки
У таємничість непочатих років,
Куди пірве твої юнацькі кроки
Далекий шлях — тривожний і стрімкий.

Так радісно тримать мої долоні
У цій кімнаті, де в низькім поклоні
Схилились айстри на овальний стіл.

Та все ж життя — це обрії далекі,
Це літаків непогамовний клекіт,
І у руках скажений скоростріл.

II

Не раз кажу: змагайся і шукай!
Вдивляйся в очі пристрастей і зречень!
І знаю я: в один затихлий вечір
До інших брам сягне твоя рука.

Щось захлисне, мов повинна ріка,
Моє лице і всі знайомі речі,
Бо щастя вихром упаде на плечі
Й закрутить дні, мов крила вітряка.

Та ледве прийде кликане і ждане
Ти кинеш все, щоб на гучні майдани
Піти у слід за тисячами ніг...

І раптом пам'ять, мов натхненний майстер,
Вогнем змалює золотавість айстер,
Овальний стіл і мій веселий сміх.

¹⁶ Олена Теліга: Збірник / О. Жданович (ред. і примітки). – Перевидання – К. : Вид-во ім. О. Теліги, 1992. – С. 46–47.

*О. Штуль – студентські часи
у Варшаві, 1934–1939 рр.*

У червні 1939 р. в професора М. Кордуби О. Штуль захищає магістерську роботу з історії на тему «Зносини Пантелеймона Куліша з Галичиною» та складає кінцевий іспит з «поглибленого знання історії України та загальної історії другої половини XIX ст.», отримавши таким чином диплом магістра філософії з напрямку історії. Паралельно студіюючи історію, у 1935 р. Штуль записався на філологічну секцію слов'янської філології з окремим вивченням української мови й літератури. З цього предмету у професора Р. Смаль-Стоцького Штуль склав всі державні іспити на здобуття ступе-

ня магістра, однак початок Другої світової війни не дав змоги завершити написання магістерської роботи.

Готуючись до викладацької роботи, О. Штуль закінчив і однорічні педагогічні курси при Варшавському університеті для магістрів філософії. У 1940 р. він записався на філософський факультет Українського Вільного Університету в Празі з наміром захистити докторську дисертацію, однак знову на перешкоді стала війна. Лише через 24 роки в Штуля знову з'явиться нагода стати доктором. З цією метою у 1964 р. він записується на філософський факультет Українського Вільного Університету у Мюнхені. Запропонована ним тема про український партизанський рух періоду Другої світової війни

не була затверджена, тому він почав опрацьовувати соціологічну тематику про родину в житті українського народу на основі літературних творів А. Свидницького, І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка¹⁷. Представлений об'єкт дослідження запропонував В. Янів, і станом на 1971 р. О. Штуль вже підготував вступ до теми «Родина в українській літературі XIX ст.»¹⁸. Проте навіть і цього разу йому не вдалось закінчити дисертацію. Тепер на перешкоді стала громадсько-політична діяльність, а згодом і стан здоров'я¹⁹.

Ще в студентські роки значної популярності молодому Олегові Штулеві дає його стаття «Далекий шум», яка була опублікована в 1937 р. у «Віснику» Д. Донцова і присвячена 20-річчю української революції²⁰. Автор піддав гострій критиці діяльність керівників Української Центральної Ради, особливо політичне спрямування М. Грушевського і В. Винниченка. О. Штуль починає дописувати до місячника «Дорога» – молодіжного націоналістичного журналу, що виходив у Львові в 1937–1938 рр. за редакцією Б. Гошовського²¹. Олега Штуля починають запрошувати до співробітництва інші українські видавництва²², журналістика відтепер стає його головним професійним орієнтиром.

Заохочений «О. Ольжичем» працювати у культурній референтурі Проводу Українських Націоналістів (ПУН), у 1939 р. Олег Штуль вступає і до самої ОУН. В середовищі національної еліти під егідою «О. Ольжича» формувався світогляд і молодого Штуля. З цієї духовної кузні вийшли кращі культурно-політичні

¹⁷ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 9–10.

¹⁸ Янів В. Зустрічі з Олегом Штулем // Париж Олегові Штулеві... – С. 177.

¹⁹ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 10.

²⁰ св. п. Олег Штуль-Жданович... – С. 6.

²¹ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 11.

²² св. п. Олег Штуль-Жданович... – С. 6.

діячі націоналістичного руху. Згодом Олег Штуль став одним з найближчих співробітників «Ольжича», якому допомагав у редагуванні видань референтури пропаганди²³.

Варто зазначити, що у 1938 р. батько О. Штуля – о. Д. Штуль переїздить зі с. Синове²⁴ до с. Заліси²⁵ (перед цим він деякий час ще працював у с. Жиричі), яке зараз входить до Ратнівського р-ну Волинської обл. Про період перебування в Залісах можна знайти цікаві факти у спогадах та матеріалах, зібраних професором І. Денисюком, який народився у згаданому селі. Вони дають змогу ближче пізнати саму родину Штулів, побачити атмосферу, в якій формувався і менталітет Олега Штуля та його брата Василя.

Так, згідно спогадів проф. І. Денисюка, родина священика в Залісах жила небідно. Вони володіли 30 га землі, вели, хоч і без особливого ентузіазму, господарство, мешкали у великому будинку, який мав шість просторих кімнат і величезну, як аудиторія кухню. У їхньому домі була і добірна бібліотека. Жили вони скромно, ощадно. Отець Данило не товаришував з навколишніми священиками, тому гості у них траплялися рідко. Зовсім інша справа – друзі його синів²⁶. Так, упродовж літа 1938 р. в Залісах гостювала і сама О. Теліга. Інколи їх чотирьох – її, пані Антоніну Штуль та обох братів Штулів Олега і Василя – можна було побачити по дорозі до церкви. Ймовірно, що О. Теліга була в будинку Штулів і пізніше, оскільки восени 1941 р. разом з О. Штулем вона була у Рівному, а він щонеділі приїздив до своїх батьків, тому з ним могла бути і Олена Теліга²⁷.

Цікаво, що, за словами проф. І. Денисюка, в Залісах більше «вченим» вважали молодшого брата Василя. Він танцював з сільськими дівчатами у місцевому осередку «Просвіти», мав чудовий голос і вчив молодь стрілецьких пісень, був дуже врод-

²³ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 11.

²⁴ Теперішній Старовижівський р-н Волинської обл.

²⁵ Денисюк В. Т., Денисюк І. О. Ратнівська земля: історико-краєзнавчий нарис. – Луцьк: Надстир'я, 2003. – С. 293.

²⁶ Денисюк В. Т., Денисюк І. О. Ратнівщина: історико-краєзнавчий нарис. – Луцьк: Надстир'я, 1998. – С. 340.

²⁷ Денисюк В. Т., Денисюк І. О. Ратнівська земля... – С. 402–403.

ливий і веселий. В пам'яті проф. І. Денисюка закарбувався випадок, коли Василь Штуль, енергійно керуючи селянами, загасив палаючу солом'яну стріху. Коли проф. І. Денисюк поділився своїми спогади що Василь перевершував талантами Олега з А. Кабайдою, яка навчалася у Варшаві, належала до української «Громади» і добре знала обох Штулів та О. Телігу, то вона заперечила: «Пан Олег мав особливо іскрометний розум й у варшавських українських колах користувався величезною популярністю, а його молодший брат перебував у тіні слави старшого»²⁸.

Будучи невисокого зросту, як і його мама Антоніна, Олег Штуль тримався від селян осторонь, проте одного разу таки виступив перед ними на зборах. Це було у перші дні відступу Червоної армії. За словами проф. І. Денисюка, сини священика прийшли тоді пішки з-за Бугу. О. Штуль, будучи блискучим оратором, прохав селян, між іншим, не рубати лісів, що шуміли тоді навколо Заліс, як Біловезька Пуща. Радив, як не лише вижити при німцях, а й будувати незалежну Україну. Зрозуміло, що значний вплив на обох Штулів справляв і батько. Так, згідно спогадів проф. І. Денисюка, о. Д. Штуль був неординарною особистістю. У церкві він більше говорив про Україну, ніж про Матір Божу, і не так про Ісуса Христа, як про Т. Шевченка. За його ініціативою поблизу церкви висипали символічну козацьку могилу. У селі з'явилися синьо-жовті прапори й тризуби. У його помешканні вишитий тризуб висів навіть за часів радянської влади. Мав панотець ще одну слабкість: у своїх церковних проповідях робив величезні відступи, які не тільки перетворювалися у лекції про міжнародне становище й уроки національної свідомості для парафіян, а й у величання своїх синів-соколів, котрі навчалися в університеті аж у самій Варшаві²⁹. Та, врешті-решт, хто ще, як не священик-патріот міг донести до малограмотних селян вістки зі світу. Продовжуючи давати коментар спогадам, доцільно сказати, що не даремно отець Данило вихваляв своїх синів у храмі божому, він давав дійсно хороший приклад для наслідування, приклад віри у майбутнє України.

²⁸ Денисюк В. Т., Денисюк І. О. Ратнівщина... – С. 339–340.

²⁹ Денисюк В. Т., Денисюк І. О. Ратнівська земля... – С. 400–401.

Варто звернути увагу на ще один цікавий епізод, який знаходимо у спогадах проф. І. Денисюка: «...був у нашому селі чоловік непоказного зросту. З того часу й прозвали його Стара, Присядь. Він був правовірним комуністом. Озброєний саморобним обрізом, у перші дні радянської влади в 1939 р. жене він нашого священика аж до Ковеля до комісара, аби той з попа націоналіста здер шкіру. Ну, шкіри поки що молода радянська влада на Волині не здирала, і отець Данило та його конвоїр повернулися в класовому мирі додому. Але цієї трагікомічно-гротескної сцени село довго не могло забути: дрібненький чоловічок жене статечного, огрядного священика... А за німців бідолашний атеїст прийшов до отця Штуля просити прощення. І той простив йому, як і личить християнинові й священику»³⁰.

З приходом німецької окупаційної влади о. Д. Штуль не полишає громадсько-політичної діяльності. Він виступає ініціатором створення сільської управи та поліції в с. Залісі³¹. Брошуру свого сина Олега «Віки говорять» о. Данило роздавав безкоштовно, а газету «Волинь», до складу редакції якої входив молодший син Василь (у Залісах його ще називали «паном редактором»), можна було придбати на плебанії за одне яйце. Отець Д. Штуль радив зберігати її, бо колись це буде цінна історична пам'ятка³². Цілком ймовірно, що священик мав контакти і з місцевим українським підпіллям.

Активна громадська діяльність отця Данила не могла залишитись поза увагою радянських репресивних органів, які також застосовували родинну відповідальність і, зокрема, карали батьків за діяльність дітей. У травні 1945 р. о. Д. Штуля арештували працівники НКВС безпосередньо в самій церкві, не дозволивши навіть попрощатися з рідними. Дружина Антоніна не була заарештована енкаведистами. Після того, як їхній будинок забрали під школу, вона переселилася до хати одинокої жінки, де й померла. Була похована на сільському кладовищі поблизу каплиці. Як свідчать жителі села, після десятирічного ув'язнення

³⁰ Денисюк В. Т., Денисюк І. О. Ратнівщина... – С. 338.

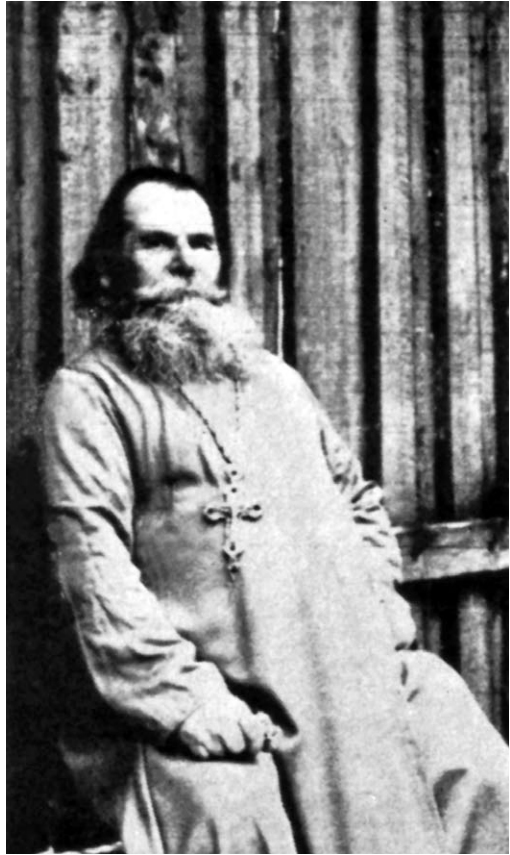
³¹ Антонюк Я. Діяльність Служби Безпеки ОУН на Волині. Історико-краєзнавче видання. – Луцьк: Волинська книга, 2007. – С. 21.

³² Денисюк В. Т., Денисюк І. О. Ратнівська земля... – С. 401.

о. Данило Штуль відвідав Заліси, але дружини уже не застав³³. Не маючи змоги виконувати душпастирські обов'язки на Волині, отець переїжджає на Херсонщину, а вже згодом і до Києва. Там був настоятелем кількох церков, які одна за одною закривала радянська влада, в тому числі а Андріївський собор. Митрофорний протоієрей Д. Штуль відійшов у вічність 21 березня 1967 р. і був похований на Байковому кладовищі у Києві³⁴. В цей час Олег Штуль перебував на еміграції, а його брат Василь загинув ще під час війни внаслідок міжусобиць в ОУН. Тому ні дружина, ні сини не могли бути на похороні.

Нині у Залісах на місці будинку Штулів, в якому у 1938 р. побувала Олена Теліга, побудоване нове приміщення школи³⁵.

Тернистий життєвий шлях родини Штулів віддзеркалює долі багатьох українських сімей, які жертвували усім найдорожчим для України.

*о. Данило Штуль після заслання.
Київ, 1965 р.*

³³ Денисюк В. Т., Денисюк І. О. Ратнівська земля... – С. 293.

³⁴ В Києві помер митр. протоієрей Данило Штуль... – С. 1.

³⁵ Денисюк В. Т., Денисюк І. О. Ратнівщина... – С. 345.

*Отець протоієрей Данило Штуль і Оля Репетило-Яцура
в саду Сидоренків. Київ, 1966 р.*

*Похорон отця протоієрея Данила Штуля, перший ліворуч
Павло Сидоренко. Київ, Байковий цвинтар, 21 березня 1967 р.*

У ВИХОРИ ВІЙНИ

Повертаючись до об'єкту нашого дослідження – поста-ті Олега Штуля, варто нагадати, що у 1939 р. він стає членом ОУН. У його житті розпочинається новий період, в якому йому довелося бути не тільки політиком, але і вояком. Упродовж 1939–1941 рр. Штуль перебуває у Кракові як референт культурних справ у тереновій езекутиві ОУН. Тут також діяли курси вишколу кадрів для майбутніх похідних груп на Схід, в яких був задіяний і О. Штуль³⁶. Окрім того, у Кракові він був теж секретарем мистецької управи «Зарево», яку з лютого 1940 р. очолила поетеса Олена Теліга³⁷.

Варто зазначити, що 1940 р. у Празі в календарі-альманасі «Сурми» Штуль публікує свою роботу «Віки говорять»: синтетичний конспект історії України. У цьому ж місті згадана праця була видана й окремою брошурою. Про її оригінальність свідчить той факт, що в 1941 р. у видавництві «Українського слова» вона була видана накладом 50 тисяч примірників. Ця книжечка на 30 сторінках трактувала історію України з державницького погляду. Фахову рецензію на неї подали два історики з Києва – П. і М. (не ідентифіковані – авт.).

Звертаючи увагу на актуальність такого «конспекту не-сфальшованої історії України», вони вказували на деякі пропуски та неточності, що траплялися в даній праці. Вже в післявоєнний час О. Штуль перевидав цю брошуру, додавши розділ про Другу світову війну. Досьогодні згадана праця викликає значний інтерес для науковців, оскільки несе в собі не тільки оригінальні принципи трактування історії України, але й є безпосереднім джерелом того періоду.

Після розколу ОУН на ОУН (Б) і ОУН (М) Штуль залишається прихильником останньої. На початку німецько-радянської війни, у червні 1941 р. він входить до Київської похідної групи, яка з просуванням військ вермахту мала налагодити функціонування адміністрації в столиці України³⁸. У липні члени київської групи на

³⁶ св. п. Олег Штуль-Жданович... – С. 6.

³⁷ Миронець Н. Олена Теліга... – С. 47.

³⁸ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 11–12.

деякий час зупинились у Львові. Всі вони, а саме – «О. Ольжич», І. Рогач, О. Штуль, О. Теліга та У. Самчук проживали на вул. Тарнавського. На шляху до Києва Штуль очолив перехідний пункт у Рівному. Саме він став фактично безпосереднім уповноваженим «О. Ольжича» і головного керівника цього походу Я. Гайваса (згодом написав спогади під назвою «В роки надій і безнадій»)³⁹. Штуль посадив на машини сотні людей, що йшли на Схід. Він також допомагав Т. Бульбі-Боровцеві у липні 1941 р. сконтактуватися з Проводом ОУН (М), який тоді перебував у Львові та з яким командир «Поліської Січі» нав'язав співпрацю⁴⁰.

Т. Боровець звернувся за допомогою до свого приятеля і земляка О. Штуля, щоб той організував йому зустріч з О. Сенником-Грибівським та М. Сціборським. Результатом стала угода про військову співпрацю, згідно якої Провід ОУН (М) зобов'язувався допомагати «Поліській Січі» старшинськими кадрами⁴¹. За словами Т. Боровця, 10 старшин та підстаршин – членів ОУН (М) – виїхали з ним на «лісовий» фронт⁴². До Києва О. Штуль разом з О. Телігою і дружиною У. Самчука – Тетяною та іншими співробітниками вирушили наприкінці листопада 1941 р.⁴³

Упродовж 1941–1943 рр. О. Штуль очолює культурну референтуру при Проводі ОУН (М) на центрально-східних землях України⁴⁴, тісно співпрацюючи з «О. Ольжичем» – заступником голови ПУНу та його головою на українських землях. Відповідальним за проведення організаційної роботи у східних областях було призначено П. Онуфрика («Коник»), а в західних –

³⁹ Самчук У. До сорокодення смерти Олега Штуля-Ждановича... – С. 139.

⁴⁰ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 11–12.

⁴¹ Каркоць-Вовк М. Від Вороніжа до Українського легіону самооборони. – 2-ге вид. із допов. – Рівне: ТзОВ «Каліграф», 2002. – С. 67.

⁴² Бульба-Боровець Т. Армія без держави. Слава і трагедія українського повстанського руху: Спогади. – Вінніпер: Волинь, 1981. – С. 128.

⁴³ Самчук У. До сорокодення смерти Олега Штуля-Ждановича... – С. 140.

⁴⁴ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 12.

брата Олега Штуля – Василя⁴⁵. Як вже згадувалось, В. Штуль (псевдо «Чорнота»)⁴⁶ ймовірно загинув у 1943 р. на Кременеччині⁴⁷ в результаті міжусобиць між ОУН (Б) та ОУН (М).

З другої половини 1941 р. Олег Штуль постійно перебуває на Волині, працюючи в складі Волинського Інспекторату ОУН (М)⁴⁸ упродовж 1942–1943 рр.⁴⁹ У той час там тривала інтенсивна підготовка до збройного виступу проти німців, і Штуль брав участь у вишколі майбутніх партизанів.

Одночасно О. Штуль дописував до київського «Українського слова», подаючи відомості про українську літературну творчість на еміграції. Згодом, після арештів і винищення членів редакції «Українського слова» й журналу «Літаври», наприкінці 1941-го – початку 1942 р. брав участь у реорганізації законспірованої мережі ОУН (М). У зв'язку з цим декілька разів відвідував Київ⁵⁰. У

*Василь Штуль («Чорнота»),
1938 р.*

⁴⁵ Ленартович О. Ю. Український національно-визвольний рух на Волині в роки Другої світової війни: монографія. – Луцьк: Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2011. – С. 209.

⁴⁶ Михальчук В. Вже 25 років... // Самостійна Україна. – 2002. – Ч. 4. – С. 8.

⁴⁷ Там само. – С. 4.

⁴⁸ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 13.

⁴⁹ св. п. Олег Штуль-Жданович... – С. 6.

⁵⁰ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 12–13.

столиці О. Штуль, як і всі члени культурної референтури ПУНу, мешкав на вул. Короленка, 45⁵¹. Згодом він та подружжя Теліг переселилися на вул. Караваєвську (тепер Льва Толстого). Недалекими сусідами були також «О. Ольжич», І. Рогач, О. Чемєринський. Вони збиралися, щоб обмінятися новинами, виробити тактику поведінки в ситуації, що ускладнювалася з кожним днем⁵². Це був листопад 1941 р., в квартирах оунівців часто не було води, опалення і навіть світла⁵³.

Після лютневих арештів 1942 р. в Києві ПУН наказує Штулеві залишити столицю і скеровує його до Луцька. Тут він деякий час проживав у помешканні С. Кротюка, влаштувався на роботу викладачем української літератури та історії, одночасно не полишав і організаційних обов'язків в ОУН (М)⁵⁴. За словами А. Дублянського, який в той час перебував у Луцьку, Штуль був надзвичайним викладачем, і його учні захоплювалися ним⁵⁵. Кротюк пригадує, що з того часу, коли О. Штуль почав викладати на курсах, двері його помешкання майже не зачинялися, бо всі курсанти мали до нього завжди якусь особливу справу, яку, як їм здавалося, можна було полагодити тільки під час особистої зустрічі. Дуже часто траплялося, що в оселі збиралася майже вся редакція часопису «Волинь». Також частим гостем був і брат Олега Штуля – Василь.

Окрім викладання і роботи у вишкoлі, Штуль писав статті до газети на різного роду актуальні та ідеологічні теми. Однак ця робота не забезпечувала матеріального становища, бо Організація не володіла великими фондами. Тому, коли хтось з друзів запропонував йому продавати газети в кіоску на вокзалі у Ковелі, Олег Штуль радо погодився. Головним товаром на продаж була німецька газета «Дойче Україніше Цайтунг», що виходила в Луцьку (її купували німецькі солдати, які переїж-

⁵¹ Жданович О. На зов Києва // Олена Теліга. Збірник. – К.: Вид-во ім. О. Теліги, 1992. – С. 200.

⁵² Миронець Н. Олена Теліга... – С. 57.

⁵³ Жданович О. На зов Києва... – С. 200.

⁵⁴ Кротюк С. У вирі боротьби (Уривки) // Париж Олегові Штулеві... – С. 82.

⁵⁵ Дублянський А. Шляхи життя... – С. 30.

джали залізницею). Завдання цієї роботи полягало у тому, щоб якнайменше продати цих часописів німцям, а зберегти їх для селян, які використовували газету як цигарковий папір і розраховувалися за неї харчами. Відтак збути селянську продукцію не складало жодних проблем, навіть за тверду валюту. Маючи прибуток з цієї затії, Олег Штуль одного разу сказав, що за теперішніх часів краще газету продавати, ніж до неї писати. Однак у кіоску Штуль затримався недовго, бо ПУН призначив його своїм представником у штабі Т. Бульби-Боровця.

Варто зазначити, що напередодні від'їзду О. Штуля до волинських лісів, помешкання С. Кротюка в Луцьку відвідав о. Д. Штуль. Він приїхав зустрітися зі своїми синами, яких не бачив довгий час. Василь Штуль, якого повідомили про приїзд батька, прибув з Рівного. За словами Кротюка, їхня зустріч, коли вони сиділи разом, то розмовляючи, то просто дивлячись один на одного, була варта пензля маляра. Отець Данило знав, що життя його синів поставлене на карту, яку вони щохвилини можуть програти, але з його вуст не впало жодного слова докору, бо життєвий шлях його синів був і його шляхом боротьби за волю Батьківщини⁵⁶.

О. Штуль брав участь у двох важливих конференціях ОУН на Наддніпрянщині, які відбулися 24–25 травня 1942 р. в Почаєві та 14–15 серпня 1942 р. в Києві. Останню названо З'їздом українських самостійників, бо на ній, окрім членів ОУН, були присутні представники інших самостійницьких організацій, що діяли на теренах Наддніпрянщини. На цих конференціях О. Штуль виголосив доповіді про культурні справи, підкреслюючи такі найважливіші завдання, як: організація шкільництва, розгортання освітньо-культурної роботи серед населення, забезпечення продукції друкованого слова. В реалізації цих завдань культурний референт вказував на опір ворожих сил, з якими доводиться вести бій на культурному відтинку: з німцями, комуністичними москвофілами та старорежимними «русотяпами».

Навесні 1943 р. для посилення співпраці з «Поліською Січчю», яка вже змінила назву і стала Українською Повстанчою Армією (УПА), полковник А. Мельник відправив як свого представника О. Штуля. Він працював у штабі УПА – «Поліська Січ» в ранзі сотника під псевдом «О. Жданович». Штуль брав участь у

⁵⁶ Кротюк С. У вирі боротьби... – С. 82–84.

бойових акціях як проти німців, так і проти радянських партизанів. Окрім того, працював у редакції пресового органу Української Народної Революційної Армії (УНРА – назва прийнята в липні 1943 р. замість УПА – «Поліська Січ») – «Оборона України». В одній із статей «О. Жданович» так визначив завдання УНРА: «Ми боремося за повну свободу українського народу, яку можна досягнути, лише створивши українську незалежну державу. Ми боремося проти скажених імперіалістів Москви й Берліну, за вільні держави всіх поневолених народів на їх етнографічних землях».

Як представник ОУН (М) О. Штуль 20 травня 1943 р. взяв участь у нараді, що мала оформити спільний штаб для трьох партизанських формацій, а саме: ОУН (Б), «Поліської Січі» Т. Боровця і, власне, ОУН (М). Однак представники від ОУН (Б) на нараду не прибули. Через три місяці Бульба-Боровець звернувся до Проводу ОУН (Б) у справі організації єдиного революційного фронту⁵⁷. Однак Служба Безпеки (СБ) ОУН (Б) вночі 19 серпня 1943 р. здійснила напад на штаб УНРА, який розташовувався в лісі Людвигіпільського р-ну Рівненської обл., де перебував і «О. Жданович». Лише шляхом прориву більшій частині штабу і людвигіпільській сотні вдалось вийти з бандерівського оточення⁵⁸. Варто зазначити, що сотник «О. Жданович», як і більшість старших офіцерів Бульби-Боровця, виступав проти братовбивчої війни з ОУН (Б)⁵⁹. Це свідчить про далекоглядність Штуля як політика, толерантне ставлення до своїх опонентів, а, мабуть, найголовніше те, що він, будучи істориком, добре знав, які наслідки для України несуть розбрат та чвари, саме вони є найпершим і найголовнішим ворогом українців.

Цікаві відомості про партизанський період в житті обох братів Штулів знаходимо у М. Скорупського – сотника УПА. З молодшим братом Василем Штулем, який мав псевдо «Чорнота», Скорупський вперше зустрівся в Антоновицькому лісі наприкінці квітня 1943 р. Змальовуючи обох братів, він стверджує, що вони не були подібні ні виглядом, ні характером. Так, Василь був брюнетом з карими очима, кремезнішим, живої

⁵⁷ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 13–14.

⁵⁸ Бульба-Боровець Т. Армія без держави... – С. 267.

⁵⁹ Там само. – С. 257.

вдачі та імпульсивнішим, а Олег мав русяве волосся, сірі глибокі очі, врівноважену, лагідно-вдумливу вдачу і худорляве обличчя. Одному й другому було притаманне почуття гумору.

Зустріч автора спогадів з Олегом Штулем відбулась в братовбивчому бою. У кінці вересня 1943 р., коли загони УПА роззброїли більшість відділів Т. Бульби-Боровця, сотня «Мухи», в якій випадково перебував і О. Штуль, потрапила на терен УПА-Південь. Сотенний М. Скорупський отримав наказ від «Енея» роззброїти цей підрозділ.

Втікаючи від переслідування, вояки Бульби-Боровця зупинилися в селянському курені спаленого с. Селище поблизу хутора Хмелівки. Сотня М. Скорупського оточила їх з трьох сторін, залишивши можливість відходу в поле. Збентежені вояки почали поодиноці відступати у відкрите поле. В пам'яті Скорупського закарбувалася постать бійця з рушницею через плече в надто довгій шинелі – це був О. Штуль. У відповідь на бандерівську чергу з кулемета в повітря, стрільці, які прикривали відступ бульбівців, відкрили вогонь по сотні Скорупського, і його кулеметник також почав стріляти. Внаслідок бою зі сторони бульбівців був один поранений в руку, а понад десять осіб взято в полон.

Уже через рік сотенний М. Скорупський опинився на Заході і наприкінці 1945 р. зустрівся з О. Штулем у Берхтесгадені. Вони удвох в знак перемир'я вип'ють по чарці і стануть грати в бридж⁶⁰. «О. Жданович» гостинно прийняв свого колишнього противника. Це говорить про його вміння прощати і розуміння того, що українці повинні бути єдиними. Можливо й запізно, але все ж таки обидва бійці винесли правильний урок з 1943 р. – часу ганебної братовбивчої боротьби між українцями.

В середині листопада 1943 р. штаб УНРА вирішив вести переговори з німцями. Бульбівці виступали за те, щоб війська вермахту залишили для них озброєння з метою боротьби проти наступаючої Червоної армії, а також домагалися звільнення українських політичних в'язнів⁶¹. У зв'язку з цим Т. Бульба-Боровець разом зі своїм сотником О. Штулем, який водночас був ад'ютантом і перекладачем – 17 листопада 1943 р. виїхали до Рівного, по-

⁶⁰ Скорупський М. На перехрестях життя... – С. 146–147.

⁶¹ Жуківський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 14.

передньо надіславши меморандум під назвою «До уряду німецького рейху в Берліні»⁶². Вимоги Боровця мали політичний характер. Тому він та його ад'ютант «О. Жданович» для продовження переговорів під охороною були відправлені до Варшави, а звідти до Берліна. Проте 1 грудня 1943 р. Бульба-Боровець та О. Штуль були заарештовані та ув'язнені в концтаборі Заксенгаузен, де на той час перебували А. Мельник, С. Бандера⁶³ та багато інших відомих українських націоналістів.

Деякі інші відомості про те, як Штуль та отаман Бульба-Боровець потрапили до Німеччини, можна знайти в протоколі допиту зв'язкової Боровця Г. Петренко-Кухарчук. За її словами, полковник «Жданович» прибув до штабу отамана Т. Бульби з мельниківського Проводу ОУН на початку серпня 1943 р. З їхніх розмов зв'язкова довідалася про те, що Боровець мав очолити командування збройних підрозділів мельниківців. Петренко-Кухарчук стверджує, що «Жданович» та Бульба-Боровець, використовуючи мельниківську лінію зв'язку, на початку січня 1944 р. дістались на Закарпаття, а звідти – американської зони окупації⁶⁴. До Закарпаття отамана супроводжував мельниківський зв'язковий «Чумак» (вбитий восени 1944 р.)⁶⁵. Інший документ наводить деякі уточнення. Так, голова управи містечка Гоща, який підтримував тісний контакт з Боровцем, зробив документи для нього і «Ждановича». Завдяки їм вони змогли без перешкод дістатися до Львова. Ймовірно, що у голови управи було прізвище Бабинський⁶⁶. Беручи до уваги наведені дані, варто задуматися, чи дійсно Бульба-Боровець та О. Штуль були взяті під конвой німцями ще у Рівному. Чи, можливо, вони власними силами намагалися встановити зв'язок з Заходом? Представлені дані є доволі розбіжними зі спогадами Т. Боровця «Армія без держави», тому на цей аспект історикам варто звернути окрему увагу.

⁶² Бульба-Боровець Т. Армія без держави... – С. 278–279.

⁶³ Ленартович О. Ю. Український національно-визвольний рух на Волині... – С. 203.

⁶⁴ Тарас Бульба-Боровець. Документи. Статті. Листи. – К.: ПП Сергійчук М. І., 2011. – С. 319–320.

⁶⁵ Там само. – С. 332.

⁶⁶ Там само. – С. 455.

Перші шість місяців ув'язнення в таборі Заксенгаузен Штуль перебував в одиночній камері, а згодом його перевели до Т. Бульби-Боровця⁶⁷. Пізніше у своїх спогадах отаман напише: «10.6.1944 р. ми дізналися, що цієї ночі замордовано «О. Ольжича-Кандибу». Для нас це означало, що всіх нас чекає ліквідація. Особливо переживав смерть Ольжича сотник «Жданович», бо вони особисто приятелювали. Хоч ми вже й були вдвох, але нервові напруження зростало хвилинами»⁶⁸.

Отаман Т. Бульба-Боровець і О. Штуль (праворуч) в Америці

У концтаборі Олег Штуль та отаман Бульба-Боровець перебували до 10 жовтня 1944 р. В той час німці вже почали звільняти більшість українських політичних в'язнів у зв'язку з підготовкою до створення Українського Національного Комітету⁶⁹ та на вимогу ОУН (Б). Після звільнення і до закінчення війни О. Штуль разом з Боровцем перебували в Берліні, де намагались організувати спеціальні військові частини для партизанської війни проти Червоної армії⁷⁰.

⁶⁷ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 15.

⁶⁸ Бульба-Боровець Т. Армія без держави... – С. 299.

⁶⁹ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 15.

⁷⁰ Турянська Р. Моменти // Париж Олега Штулеві... – С. 157.

РЕДАКТОР І ПОЛІТИК УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ

Після закінчення війни Олег Штуль переправляється до англійської окупаційної зони Німеччини в м. Г'осляр, де знаходилися табори для переміщених осіб. Тут, в таборах Ді-Пі, він викладав українським біженцям соціологію, історію та українську мову⁷¹. Позаяк основну масу мешканців табору становили молоді люди, то тут вирувало громадське і культурне життя, молодь знайомилася та одружувалася. Подарувало таборове життя промінь щасливої надії і Олегові Штулю, адже у вересні 1945 р. в Г'ослярі він одружується, поєднавши свою долю з Катериною Кобилко⁷².

У церкві молодят вінчав отець С. Білак. Наречена була одягнена в гарну білу сукню, пошиту з американської парусини, а молодий був вбраний у позичений в приятеля темний костюм⁷³. Обоє виглядали радісні та по-молодечому бадьорі, хоча лихоліття війни залишило ще нестертий смуток в очах. Весілля було багатолюдне, і хор урочисто співав «Многая літа»⁷⁴. Цікаво, що Олегові Штулю довелося аж тричі одружуватися зі своєю дружиною Катериною Кобилко. То, інколи, у написанні його прізвища робили помилку⁷⁵, або були й інші причини, серед яких не останню роль, мабуть, відіграли і часті переїзди з країни в країну.

К. Кобилко народилася в м. Жмеринка нинішньої Вінницької обл. 28 листопада 1919 р.⁷⁶, навчалася у варшавській політехніці⁷⁷. В шлюбі з О. Штулем в них народилося двоє дітей – Антоніна і Данило⁷⁸. Хрещеним батьком старшенької Антоніни

⁷¹ Смерека В. У Г'ослярі – між горами Гарцу // Париж Олегові Штулеві... – С. 156.

⁷² Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 15.

⁷³ Коваленко Ю. Спогади про Олега Штуля-Ждановича // Париж Олегові Штулеві... – С. 72.

⁷⁴ Смерека В. У Г'ослярі – між горами Гарцу... – С. 155.

⁷⁵ Радейко М. Силуета // Париж Олегові Штулеві... – С. 131.

⁷⁶ Штуль Д., Митрович М. Катерина Кобилко-Штуль-Бізіч // Українка в світі. – 2010. – № 1. – С. 35.

⁷⁷ Дублянський А. Шляхи життя... – С. 30.

⁷⁸ Штуль Д., Митрович М. Катерина Кобилко-Штуль-Бізіч... – С. 35.

*Учасники весільної гостини подружжя Штулів.
м. Госляр, Німеччина, 1945 р.*

*Анна Кобилко, мати Катерини
Штуль, Антоніна Штуль, 1954 р.*

*Іван Павлович Кобилко,
батько Катерини Штуль*

НЯ

ІНЖЕНЕР ІВАН КОБИЛКО

(17. 8. 1922 — 21. 10. 1951)

зону над тим саме збіжжя зрону, мілієтуго туди так в біо-оглядах сві-вських евра-китайський антикував це нан азійську аскій. Свід-а, татарська по татарах у в усіх його

їт російства, оскалів, раи на самогуб-ейський спец щоб вони не алого способу і небезпек з евразійсько-ти ту харак-москалів лі-окий панів-сіх інших по ародів. Віль-Захід теж за-родами. Отже яків у лоті кожному боці

зовського сві-зими силами у залесно со-ів і мури ро-ї такія спо-тотці не мос-і, матиме мос-їк Заходом і і. шпиде його шпиду й про-ів опинитись одного боку, і Європою з е залишиться рівноправною пьотію гарантію іх народів на

ко-Косаревич

В середу 24 жовтня ц. р. перестало битися в шпиталі в Ней гараче серце інж. Івана Кобилка, родом з Косарівки на Подляшшій.

Скінчивши освіту й відбувши практику на залізницях та при заводських паровозів, відвідавши морі Владивостоку й води Сінгапуру, став Іван Кобилко за інженерних членів ревізором «судової паливи» на залізницях Залізничної України. Знав він зовсім справу й любив її, то ж з величезною повстанню української держави обрано його членом Ради та Комісарем цих же залізниць.

Завдяки його енергії та завзятості залізниця Лівобережжя переходять з рук московської адміністрації до Українського Секретаріату, утвореного Центральною Радою.

Але ніколи Покійний не задовольнявся чимсь тільки одним, надто ж в ті бурхливі часи, коли «життя було багато, а щастя так мало». Він організує «Прогресив», поширює українську літературу й для цього організує на своїй залізничній лінії по доріжжю, а не було й це дешево справою, коли знавши, що Лівобережжя мало багато промислових центрів, де наміщені засіла московська наволоч і згодом була кожної хвилини до саботування української державної роботи.

Покійний кинувся відразу до творення чисто української адміністрації обслуговування залізниць і велич чимого діла відбулася згодом потім, коли вже наша визвольна війна йшла здовж залізниць і коли один панцирний рятувач і вирішував долю цілої операції.

У Києві Покійного вибирають до Головної Ради Залізничників та першим Помічником Комісара Шляхів України. Праця Покійного була незвичайно відповідальною й проходила в тісному контакті зі Штабом Армії, зокрема ж коли йшло про транспорт війська та амуніції і тас-ного виготовлення панцирних потягів, які треба було робити при допомозі української гениальності в импровізації.

Покійний багато прикладає праці коло Організації Вільного Козацтва, допомагає в мобілізації Залізничного Війська, яку проводив А. Макаренко, в творенні селпа-

льських окопкомонних відділів для охоро-ни більших станцій зі складами, а пізніше Корпусу Залізничної Охорони.

Після упадку Гетьманату зав-зато бореться разом з с. п. Ю. Коллардом за перешиття на широку колію залізниць до Тернополя й створення бази, яка потім стала відомою під назвою «Трикутника Смерті», де скучено тисячі патонів майна, яке так при-далось Зєднаній Армії при наступі на Київ. Завдяки цій акції перешиття заліз-ниць кинено на захід — для армії і для населення Галичини — великим відсоток багатств Лівобережжя.

З кінцем травня 1919 р. знесені боїми на три фронти Армії відступили на Шувалівське. Сотки жертв тифу вкривали перони станцій. І тут Покійний, не лекаючи ні тифу, ні смерті, не пачаючи про ніщо, надирається в організу-вання санітарної служби та харчової до-помоги на залізницях аж до Чорного Остро-рова й Вітовця. У Вітвіцях відбуває-чи не найбільша трагедія: військо тане від тифу, як віск, державна скарбниця пограбована, архіви горять, охочих попа-дати в неволю — мало. І саме на плечі Покійного, разом з Царюком та Олінич-везком, лягв обов'язок рятувачи все, що ще залишилося на колесах, або могло на них покласти.

Покійний належав до тих, що ніколи не питали: хто є в уряді, а питали: що уряд наказує і що треба робити. Тому й він відповідав за перебеззвизні решток державного майна до Ченстохови й за дрого.

По довгий перерві надійшли чутки, що Покійний організував на пашому не сво-єю Полісії більші роботи для будови під-їздних шляхів і мостів. У нього зустріча-лись знаходили правдо й змогу легаїзува-лись та жести втікачі й звільнені з таборів інтернованих. Тут Покійний до остан-ку мужньо змагався з польською адмін-страцією, яка перешкоджає закладати кооперативи, «Прогресив», школи, намага-ється політиці Полісся. За його допомо-гою довго утримується зв'язок з Ридним Краєм через зелені кордони.

З вибухом війни попадає під удари мо-сковського червоного окупанта в Бересті, а згодом до німецької визинці в Луцьку та Рівному, як закладник, де надиряє своє винитково кріпке, козацьке здоров-ля.

З великими труднощами дівравивсь до Парижа, негатию включається в працю українських організацій, де як заступника голови Громадської Опки його відвозить до шпиталю, з якого він вийшов лише на кілька місяців, щоб знов туди поверну-тися і там пробити до смерті.

Покійний залишив Дружину-дорядницю та доньку й сина — освічених і свідомих українців.

Нехай пером буде Йому чужа земля, а душа нехай вітає у тій Україні, яку Він так любив і так для неї грудився.

Сергій Качура

ІАЛИ САМІ ПРО СЕБЕ

ття недоцне-ного аж тепер стають «від-соко віку» Фа-и, Московщи-ю квія абсур-стинк» СШБ і новелі каже видци Скотта род зол і же-ама К. Н. Ле-

вій справі) сміхливий пояснювати чужи-нецькими впливами та спорідненими з чужинцями і серед останніх у першій мі-рі з українцями.

Так само знавий словянофіл Іван Акса-ков не раз тірко скаржився у своїх листах до батьків на моральну розбещеність мос-ковско-старошрок, яких він спостерігав підчас своєї подорожі по північній Укра-їні в околицях Чернигова. Ней самий автор густо черпає від сорочницьких мо-сковських рознуєцьких оргій, що при-кладає відносимо на Козинку на сп-

Клапсидра св.п. інж. Івана Кобилка в «Українському Слові», 1951 р.

став земляк з Волині – відомий історик та політик Б. Кентржинський⁷⁹. К. Кобилко-Штуль, будучи незадоволеною заробітчанською роботою інженера, разом з чоловіком поринула у бурхливе літературне життя, підготовляючи два томи новел «На Захід від Дніпра» і працюючи над перекладами з французької мови.

Після смерті О. Штуля К. Кобилко-Штуль була призначена на пост закордонного інженера до алжирського м. Анаба. У 1988 р. в м. Рабат (Марокко) вона вдруге виходить заміж за С. Бізіча. Після здобуття Україною незалежності К. Кобилко-Штуль-Бізіч часто відвідувала свою родину в Києві. У столиці була активною співробітницею Товариства Українського Жіноцтва ім. О. Теліги. Під час подорожей до України підтримувала контакт з націоналістичним середовищем. Хоч безпосередньо політикою не займалася, але зберігала архів свого першого чоловіка Олега Штуля. Катерина Кобилко-Штуль-Бізіч десятки років була членом Союзу Українок Франції та редактором літературної сторінки «Українського слова» в Парижі⁸⁰. Померла 26 жовтня 2009 р. в Парижі. Похоронні відправи відбулися 7 листопада в православній українській церкві Св. Симона. Похована на цвинтарі Монпарнас у Парижі при спільному молебні православного отця та отця-пароха греко-католицького кафедрального храму Св. Володимира Великого⁸¹.

Після знайомства з О. Штулем, К. Кобилко розпочала пошуки своїх батьків. Знайшла їх в англійській зоні окупації Австрії. Це стало основною причиною їхнього переїзду з американської зони окупації у м. Ґосляр, яке перебувало у компетенції англійської влади⁸². Батько Катерини, інженер І. Кобилко, разом з колегами заснував будівельне бюро і виконував різні невеликі ремонтні роботи. Приміщення фірми знаходилося в бараці на околиці м. Ґрацу, а згодом перемістилося до м. Інсбрук⁸³.

⁷⁹ Радейко М. Силюета... – С. 132.

⁸⁰ Штуль Д., Митрович М. Катерина Кобилко-Штуль-Бізіч... – С. 35.

⁸¹ Катерини Штуль-Бізіч з дому Кобилко // Свобода. – 2009. – 20 листопада. – С. 27.

⁸² Коваленко Ю. Спогади про Олега Штуля-Ждановича... – С. 71.

⁸³ Бурачинська Л. Із розмов з Олегом Штулем // Париж Олегові Штулеві... – С. 31.

Після весілля подружжя Штулів з Госляру переїжджає до Берхтесгадену, де проживає впродовж 1945–1946 рр. Згодом родина оселяється в Австрії, де у 1947–1948 рр. проживає поблизу Інсбруку. Очевидно, що для молодії сім'ї це були роки повенірян за кордоном. Та навіть в цей час О. Штуль продовжує публікуватись у різних періодичних виданнях. Окрім того, він бере участь у жовтневій (1945 р.) конференції ОУН (М) та III Великому зборі українських націоналістів (ВЗУН) 1947 р., де разом з іншими членами похідних груп і учасниками боротьби проти німецького нацизму підсумував досвід, здобутий в Україні. На цих зборах діячі націоналістичного руху ухвалили принцип народовладдя, перехід від тез монопартійності до плюралізму, допущення й змагання політичних груп та організацій, при дотриманні засад національної солідарності⁸⁴.

У 1948 р. О. Штуль прибув до французького м. Нансі, де отримав скерування на роботу на місцеве металургійне підприємство⁸⁵. Там він пропрацював деякий час, а опісля інженер І. Кірстюк, власник пластикової фабрики в Парижі, забрав його на своє підприємство⁸⁶. З огляду на це, наприкінці 1948 р. Штуль переїздить до столиці Франції і незабаром стає редактором тижневика «Українське слово» – неофіційного органу ПУН⁸⁷. Це видання було засноване у 1933 р. за ініціативою Олекси Бойківа. Протягом 1941–1948 рр. газета не виходила, спочатку, через війну, а опісля через судові позови українських комуністів, які намагалися привласнити майно Першої Української Друкарні у Франції. У 1948 р. суд повернув законним власникам приміщення та друкарню. Відроджене видавництво потребувало як наполегливої праці, так і фінансової допомоги⁸⁸. Найближчим співробітником та незмінним помічником Штуля став директор друкарні В. Лазовінський⁸⁹.

⁸⁴ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 15.

⁸⁵ Михальчук В. Вже 25 років... – С. 4.

⁸⁶ Лазовінський В. Редакторів // Париж Олегові Штулеві... – С. 100.

⁸⁷ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 17.

⁸⁸ Лазовінський В. Редакторів... – С. 100.

⁸⁹ Калитовська М. Пам'яті незвичайної людини // Париж Олегові Штулеві... – С. 64.

*Весілля Володимира і Катерини Лазовінських.
Шале (Chalais), Франція, 1950 р.*

Богдан Кентржинський на весіллі Лазовінських

*Анна Кобилко з донькою Катериною і онуком Данилом Штулем.
Буа д'Арсі (Bois d'Arcy), біля Парижа, 1956 р.*

*Олег Штуль з донькою Антоніною.
Париж, 1954 р.*

*Іванна Винників з
похресником
Данилом Штулем.
Париж, 1955 р.*

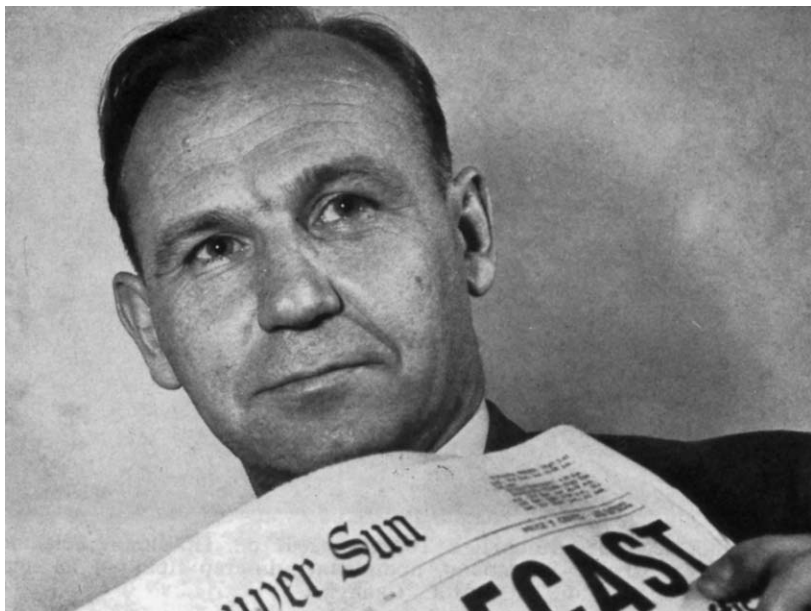
Олег Штуль і Володимир Лазовінський в часі редакційних поїздок по Франції. Нормандія (Normandie), 1950 р.

Олег Штуль. Нормандія (Normandie), Франція, 1950 р.

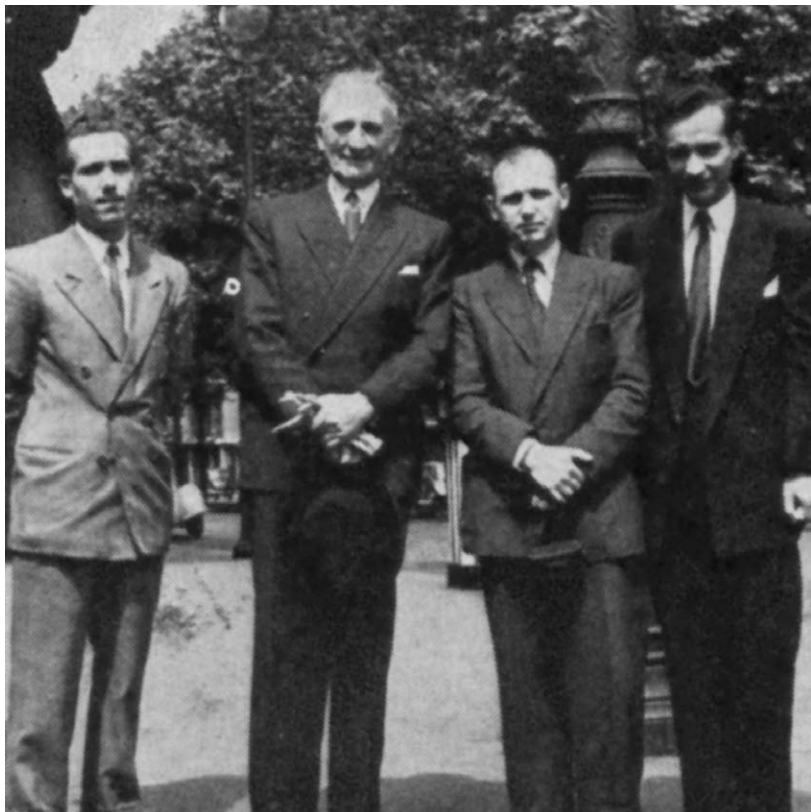

*Подружжя Штулів у резиденції владика Полікарпа
поблизу Парижа, 1952 р.*

Олег Штуль у Ванкувері, Канада, 1964 р.

Працівники «Українського слова» отримували мізерну заробітну плату, яка була меншою від половини платні найнижче оплачуваного французького робітника⁹⁰ і в перші роки становила 150 франків на місяць. Саме видавництво розміщувалося у двох кімнатах. В одній працювали два лінотипи, адміністрація і редакція. У другій, через коридор, працювала велика друкарська машина, там теж робився набір матеріалів. Редакторів Штулеві тоді цілий день доводилося працювати під гуркіт двох лінотипів. Повітря в цій кімнаті було важке: вентиляції не було,

*Зліва направо: В. Лазовінський, А. Мельник,
О. Штуль і А. Жуковський*

⁹⁰ Лазовінський В. Редакторів... – С. 101.

постійно горів газ та парувало олово⁹¹. Детально описує робочі будні «Українського слова» і В. Лазовінський: «Наші умови праці були страхітливі: два столи стояли один біля одного, і навколо вічно балакали. Ззаду за нами гриміли ліноти́пи, і коли хтось приходив до нас, то мусив кричати, боячись, що інакше ми його не почуємо. Діри в підлозі були криті бляхою, світло – дуже погане, а до електричних дротів ліпше було взагалі не доторкати́ся. Ліноти́пи обігрівали́ся газом; а тому, що й газові рури вже постари́ли й поперегнивали, то газ часто заповняв кімнату. Для обігрівання ми мали стару піч, яку треба було палити вугіллям, однак ніхто не відважувався розпалювати в цій печі, бо вона так диміла, що доводилося відчиняти двері й вікна, і в кімнаті температура падала ще нижче. Коли холод дійсно ставав нестерпним, ми вдавалися до найрадикальнішого заходу: влаштували «складку», кожний давав якусь кількість грошей, щоб купити пляшку горілки, сало, ковбаси й хліба. Щоправда, ми не тільки мерзли, а, й буди́вши молодими, відчували постійний голод»⁹².

Почуття гумору О. Штуля не тільки емоційно розвантажувало під час роботи, але й загалом допомагало переносити тяжкі умови еміграційного життя. За словами Ю. Коваленка, редактор Штуль приємно впливав на піднесення настрою своїх співробітників. Він знав таку силу-силенну анекдотів і так умів їх розповідати, що без його моральної підтримки праця була б надто сумною.

Щоб налагодити особистий контакт з читачами «Українського слова», вислухати думки, ознайомитися з їхнім життям в еміграції, у 50-х роках О. Штуль організував подорожі до всіх передплатників у Франції. На той час адміністрація газети вже мала власне авто. У цих подорожах брали участь редактор Штуль, директор В. Лазовінський, О. Бойків та Ю. Коваленко. Передплатники радо вітали такі відвідини, розповідали про своє життя, коли вони приїхали до Франції, свої умови праці, цікавилися українськими проблемами. Дехто заявляв, що до них вже 20 років ніхто не приїздив з Парижа та що українці у провінції живуть ізольовано від своїх краян, зрештою і родини в

⁹¹ Коваленко Ю. Спогади про Олега Штуля-Ждановича... – С. 73.

⁹² Лазовінський В. Редакторіві... – С. 102.

них іноді французькі. Це було пов'язано з тим, що наші співвітчизники в той час ще не могли собі дозволити власний автомобіль, щоб в будь-який момент навідати родичів, друзів чи побувати в самій столиці⁹³.

У Парижі Олег Штуль активно включився в громадсько-культурне життя й користувався загальною повагою. За час редагування ним «Українського слова» від 17 жовтня 1948 р. до середини 1977 р. вийшло близько 1500 чисел тижневика, де він опублікував тисячі

*Олег Штуль та Євген Маланюк
в Торонто, Канада, 1967 р.*

підписаних і непідписаних статей. При цьому на одну й ту ж саму тему він міг писати кілька разів, але в нього це завжди виходило по-новому і оригінально – він ніколи не повторювався⁹⁴.

Окрім «Українського слова» О. Штуль редагував публікації «Першої Української Друкарні у Франції», «Націоналістичного Видавництва в Європі», бібліотеки «Вільної Думки», частково «Смолоскипу», дуже часто пишучи до цих видань передмови. Він відредагував календарі-альманахи «Української Національної Єдності у Франції» на 1955 і 1956 рр., календар-альманах «Українського слова» на 1961 р., збірник статей, присвячений

⁹³ Коваленко Ю. Спогади про Олега Штуля-Ждановича... – С. 74.

⁹⁴ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 17.

25-річчю ОУН – «ОУН 1929–1954» (1955 р.), «Україна – спільне добро всіх її громадян» (1971 р.), збірник «Олена Теліга», що його видав Український Золотий Хрест у Сполучених Штатах Америки⁹⁵ (1977 р.). Окрім того Олег Штуль був співредактором збірника на пошану полковника Андрія Мельника (1974 р.), писав передмови до книжок Мирослава Небелюка «Під чужими прапорами» (1951 р.), Симона Петлюри «Московська воша» (1966 р.), «Документ судової помилки: процес Шварцбарта» (1958 р.), Юрія Пундика «Український націоналізм» (1966 р.) та ін.

Олег Штуль не бажав стояти осторонь політичних процесів, які відбувались в радянській Україні. Він підтримував дисидентський рух, редагував майже всі видання самвидаву, що виходили у «Націоналістичному Видавництві» в Парижі. Зокрема, «Лихо з розуму» В'ячеслава Чорновола (1967 р.), «У півстоліття радянської влади» (1967 р.), «Собор у риштованні» Євгена Сверстюка (1970 р.), «Летюче віконце» Василя Голобородька (1970 р.), «Більмо» Михайла Осадчого (1971 р.), «Широке море України» (1972 р.), «Бумеранг» – твори Валентина Мороза (1974 р.), «За східним обрієм» Данила Шумука (1974 р.); а також серію «Українського вісника», випуски I – II (1971 р.), випуск IV (1972 р.), випуск VI (1972 р.), випуск VII – VIII (1975 р.). «О. Жданович» був редактором майже всіх документів і видань ПУН, а також деякий час працював кореспондентом щоденника «Свобода», в якому обговорював вектори французької політики та коментував події в Україні.

Перебуваючи у Франції, О. Штуль розумів вагу франкомовних публікацій, які могли розповісти про українську культуру і визвольні змагання. Тому він сприяв і допомагав у появі періодичних видань «Bulletin franco-ukrainien» (у якому були і його статті), «Échanges», книжкових: М. Hruchevsky «Cours d'histoire de l'Ukraine», 1959; Е. Malaniuk, Posies (передмова «О. Ждановича»), 1965; Іоу. Pundyk «Le Nationalisme Ukrainien», 1967; «La Nouvelle vague litteraire en Ukraine», 1967; М. Kotsiubynsky «Les ombres des ancêtres oubliés», 1970; V. Tchornovil «Le Malheur d'avoir trop d'esprit», 1970, та інших.

⁹⁵ Далі США.

О. Штуль разом з дітьми у А. Мельника. Люксембург, 1962 р.

О. Штуль відігравав значну роль і в політичному житті української діаспори. Окрім редактора «Українського слова» «О. Жданович» був референтом преси та інформації Проводу ОУН (М). Він об'єднав навколо себе цілу плеяду діячів. Серед них слід назвати такі відомі прізвища: Д. Андрієвський, М. Антонович, О. Бойків, О. Грицай, П. Голубенко, О. Зінкевич, А. Кабайда, Б. Кентржинський, Д. Квітковський, В. Лазовінський, В. Маруняк, В. Михальчук, М. Небелюк, С. Процюк, Ю. Пундик, М. Селешко та ін.

Окрім того, О. Штуль брав активну участь у всіх ВЗУН, на яких визначалася політика ОУН (М). Так, на IV ВЗУН у 1955 р. Штуль був заступником голови, тоді ж став і членом ПУН. Збір ухвалив посилити новими методами контакти з рідними землями та накреслив шляхи дії на чужині у змінених умовах пересе-

лення. Як член ПУН, Олег Штуль відтепер мав можливість впливати на всі справи в ОУН (М)⁹⁶.

Голова ПУН А. Мельник, вбачаючи в О. Штулеві майбутнього лідера, у 1962 р. призначив його головою підготовчої комісії V ВЗУН. Займаючись організаційною підготовкою, «О. Жданович» відвідав ряд країн, провів дискусії з кадрами ОУН (М) та Українського Націоналістичного Руху (УНРуху), взяв участь у спільній конференції в Торонто у 1963 р. Окрім цього, напередодні Збору був делегатом голови ПУН на відкритті пам'ятника Т. Г. Шевченку у Вашингтоні, а у 1964 р. взяв участь в конференції, яка створила Координаційну раду ідеологічно споріднених націоналістичних організацій (ІСНО) – громадську централь націоналістичного руху.

А. Мельник з О. Штулем

Через хворобу голови ПУН А. Мельника фактично вся відповідальність за V ВЗУН, який мав проходити у липні 1964 р., лягла на плечі Олега Штуля. У ході роботи Збору були внесені зміни до устрою і програми ОУН (М), переформовано сам ПУН, де Штуль стає заступником його голови. Після смерті Андрія Мельника 1 листопада 1964 р., «О. Жданович» виконує обов'язки голови ПУНУ. Певною мірою це

⁹⁶ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 22–23.

був переломний момент у житті ОУН (М), коли значна частина української діаспори спостерігала за тим, що ж буде з Організацією після смерті її незмінного Провідника. Олег Штуль збирає VI ВЗУН, де виголошує доповідь про виконане ним та Проводом завдання збереження ОУН (М) та УНРуху⁹⁷. Делегати Збору, який відбувся у жовтні 1965 р., одобрили звіт Штуля і обрали його головою ПУН. Враховуючи результати проведеної роботи, його знову обирають головою Проводу ОУН (М) на VII ВЗУН у 1970 р. та VIII ВЗУН в 1974 р. Варто зазначити, що резолюції та тези VII Збору були надруковані у збірнику «Україна – спільне добро всіх її громадян». Одним із авторів цієї праці був О. Штуль.

Голова ПУН, за малими винятками, підтримував зв'язки з усіма лідерами українського політичного життя. Він активно цікавився загально-громадськими справами: допомагав «Українській Національній Єдності» у її виданнях, часто керував з'їздами цієї громадської централі у Франції, проявляв інтерес до роботи «Організації української молоді у Франції» (ОУМУФ). Ці два об'єднання обрали О. Штуля своїм почесним членом. Часто запрошувало його виступати з доповідями і «Українське академічне товариство в Парижі». У 1952 р. Штуль стає членом Наукового товариства ім. Т. Шевченка (НТШ) в Сарселі, а з 1955 р. входить до його контрольної комісії в Європі. З 1966 р. протягом 11 років О. Штуль був його головою⁹⁸. Від 1969 р. «О. Жданович» – член Українського Народного Союзу⁹⁹. Окрім того, він був дійсним членом бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі¹⁰⁰.

Олег Штуль є також автором статей «Поліська Січ»¹⁰¹ і «Теліга Олена»¹⁰² в «Енциклопедії Українознавства», що була видана

⁹⁷ св. п. Олег Штуль-Жданович... – С. 6.

⁹⁸ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 24–25.

⁹⁹ св. п. Олег Штуль-Жданович... – С. 6.

¹⁰⁰ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 25.

¹⁰¹ Штуль О. «Поліська Січ» // Енциклопедія Українознавства / [Гол. ред. В. Кубійович]. – Репринтне відтворення видання 1955 – 1984 років. – Львів: Наукове товариство імені Шевченка, 1996. – Т. 6. – С. 2182.

¹⁰² Штуль О. Теліга Олена // Там само, 2000. – Т. 8. – С. 3164.

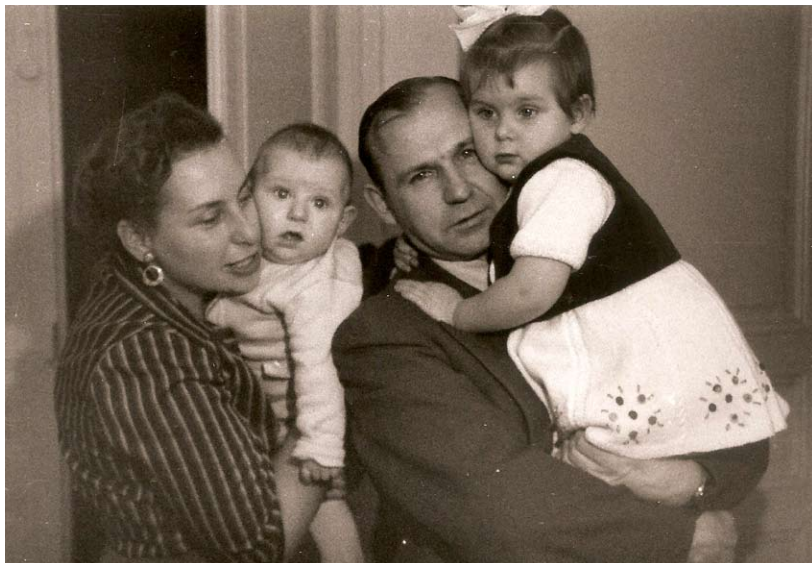
під егідою НТШ. Варто зазначити, що, будучи очевидцем війни, «О. Жданович» дуже реально описував умови партизанського руху. Він звертав увагу на те, що партизани, навіть українські, були важким тягарем для місцевого бідного населення в лісовій смузі України. Населення, – казав він, – мусить дати партизанам усе: харчі, кожух, ба навіть жінку. Тому кількість українських партизанів, які постійно були задіяні, не могла бути чисельна. Щоправда, на випадок потреби, вони мобілізувалися з цивільного населення для масового повстанського руху. Поруч сиділи в лісах і українські партизани (двох націоналістичних груп), і радянські, а деколи й інші (зокрема, польські). Натомість, у лісах не було німців, вони лісів боялися. Деколи, – говорив Штуль, – доводилося перейти якийсь місток, і відчувалося, що там чигає якийсь партизан. А хто його знає який? Свій чи радянський? За словами В. Кубійовича, розповіді Штуля про війну були тверезі й холодні, попри його гарячий патріотизм, а може саме й завдяки цьому¹⁰³.

Наведена розповідь «О. Ждановича» про будні української партизанки привертає до себе особливу увагу. Будучи безпосереднім учасником боротьби, автор є напрочуд об'єктивним, його узагальнення немовби побудовані на ґрунтовних наукових розвідках, хоча й слова дещо спрощені. Самі по собі вони певною мірою підтверджують те, що Штуль був справді істориком, який розкрив одну з національних трагедій періоду Другої світової війни.

Олег Штуль активно працював і в церковно-релігійній сфері, як у Франції, так і в діаспорі зокрема. Окрім участі в діяльності православної парафії і братства ім. С. Петлюри в Парижі, він брав участь у соборах Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ), допомагав у редагуванні звернень та резолюцій цих соборів, які направлялися в Україну. На цьому відтинку він тісно співпрацював з митрополитом М. Скрипником і ще й до того ж викладав на богословських курсах, організованих Українським Вільним Університетом в Мюнхені¹⁰⁴.

¹⁰³ Кубійович В. Вступне слово // Париж Олегові Штулеві... – С. 89.

¹⁰⁴ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 25–26.

*Родина Штулів. Зліва направо: Катерина, Данило, Олег, Антоніна.
Париж, Франція, 1955 р.*

*Зліва направо: Данило Штуль, Катерина Штуль, Антоніна Штуль,
Василь Швець, Анна Кобилко, Анна Швець.
м. Ейндговен (Eindhoven), Голландія, 1957 р.*

Дуже часто саме авторитет Штуля сприяв вирішенню суперечок в середовищі діаспори. Яскравим прикладом цього є дискусія між українською еміграцією, яка виникла у зв'язку з відкриттям скверу ім. Т. Шевченка 29 березня 1975 р. в Парижі. Очільники міської ради ультимативно вимагали, щоб на урочистостях відкриття була обов'язково присутня радянська делегація, інакше український комітет не отримає дозволу на перейменування скверу поблизу української католицької церкви, в серці латинського кварталу у сквер ім. Т. Шевченка. Проти радянської делегації рішуче виступала група українських опонентів, і лише О. Штуль зумів переконати останніх погодитися з вимогами міської ради Парижа¹⁰⁵.

«О. Жданович» отримував невелику платню редактора¹⁰⁶. Понад 20 років його сім'я проживала в скромній трикімнатній квартирі. Окрім подружжя Штулів, тут мешкала мати Катерини та двоє дітей. Тоді редакторів не легко було працювати вдома, доводилось чекати, коли всі заснуть. Він міг допізна читати і писати, полагдживати кореспонденцію, якої не бракувало. Йому це доводилося робити при електричному світлі і вдень, бо до квартири потрапляло мало сонячного світла, вікна виходили на подвір'я, затінене іншими будинками. Детальний опис помешкання Штулів подає у своєму споміні В. Маркусь, який оселився в їхній квартирі у серпні 1982 р. Він стверджує, що замість креденсів із порцеляною чи вишуканим посудом, скрізь у кімнатах були розставлені книжки, яких начислювалося 4 тисячі томів. Штуль працював здебільшого за великим столом у їдальні, що слугував водночас і письмовим столом, незважаючи на те, що Штулі в часі придбали велике й гарне бюро зі шкіряною поверхнею для потреб сина. Книжки О. Штуля представляють собою багатомовну бібліотеку, але українські видання переважають, їх понад 40 відсотків. З іншомовних найбільше французьких, чимало російських, є і німецькі, англійські, іспанські. У бібліотеці відразу можна побачити, де книги дочки – лікарки, сина – економіста, дружини – інженера і письменниці¹⁰⁷.

¹⁰⁵ Вирста А. Спогади про Олега Штуля // Париж Олегові Штулеві... – С. 35–36.

¹⁰⁶ Скорупський М. На перехрестях життя... – С. 150.

¹⁰⁷ Маркусь В. Олегові книжки // Париж Олегові Штулеві... – С. 112–113.

Олег і Катерина Штулі. Межев (Megève), Франція, 1971 р.

*Олег Штуль з онуком Олексом Томою (син Антоніни Штуль).
Париж, Франція, 1972 р.*

Катерина та Олег Штулі – останнє літо разом. Лісебо (Норвегія), 1976 р.

Тяжка хвороба – рак сечового міхура¹⁰⁸, змушувала Штуля цінувати кожну хвилину. Починаючи з 1962 р. він переніс кілька важких операцій, стан його здоров'я погіршився у 1977 р., однак Голова ПУН не припиняв своєї діяльності. Він поспішав з редакцією збірника, присвяченого О. Телізі¹⁰⁹, взяв участь у відкритті пам'ятника «О. Ольжичеві» в Лігайтоні (США) 9 липня, де виголосив перед чисельними присутніми свою останню промову. На наступний день Штуль брав участь у відкритті надгробного пам'ятника на могилі свого шкільного товариша Ю. Пундика в Саут Баунд Бруці. Окрім того, як звичайно, відразу по приїзді до Америки він відвідав митрополита Мстислава в його резиденції. За словами М. Скорупського на той час О. Штуль уже був дуже хворий, однак, незважаючи на десять перенесених операцій, виглядав і тримався подиву гідно добре¹¹⁰.

¹⁰⁸ Кошелівець І. Пам'яті моїх паризьких друзів // Там само. – С. 79.

¹⁰⁹ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 26.

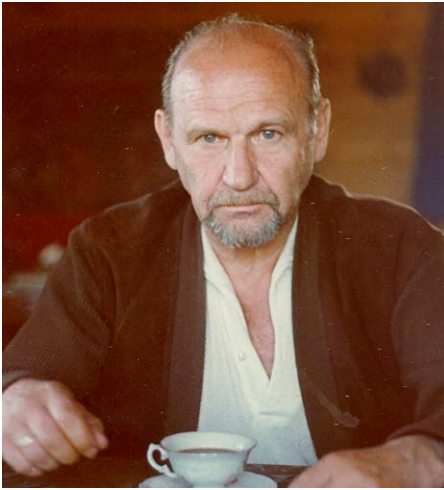
¹¹⁰ Скорупський М. На перехрестях життя... – С. 151.

*Данило Малинович, Данило Штуль, Олег Штуль.
Ліон (Lyon), Франція, 1969 р.*

*Фредерік Барб'є, Антоніна Штуль, доктор Микола Радейко,
Катерина Штуль, Олег Штуль. Осло (Oslo), Норвегія, 1970 р.*

Олег Штуль. Норвегія, 1976 р.

Голова Проводу ОУН (М) достойно проніс свій життєвий хрест – він був справжнім українцем. У вечірніх годинах 4 листопада 1977 р. в одному зі шпиталів м. Торонто патріот України Олег Штуль назавжди відійшов у вічність. Похоронна відправа відбулась 12 листопада в меморіальній церкві Св. Андрія. Молебень провів митрополит Мстислав Скрипник¹¹¹. Згідно з останньою во-

лею, Олег Штуль був похований на цвинтарі Св. Андрія – осередку Української Православної Церкви в США у м. Саут Баунд Брук штату Нью-Джерзі¹¹².

У 1986 р. в Франції вийшов збірник «Париж Олегові Штулеві», присвячений голові ПУН. Книга складається з трьох частин: біографії О. Штуля, споминів про нього та його публікацій на різні теми¹¹³. Видання доповнене унікальною добіркою фотографій, в яких відображено громадсько-політичне, професійне та сімейне життя Олега Штуля.

Задум видати збірник виник у кількох парижан, а передусім М. Калитовської. Ця ідея знайшла широкий відгук у колах української громадськості Парижа і Сарселя. Ініціатори звернулися до НТШ з пропозицією видати збірник і управа Товариства радо дала на це згоду. Першу і третю частини збірника підготував А. Жуковський, автором вступного слова став В. Кубійович¹¹⁴.

¹¹¹ Жуковський А. Життя й творчість Олега Штуля-Ждановича... – С. 26.

¹¹² св. п. Олег Штуль-Жданович... – С. 1.

¹¹³ Париж Олегові Штулеві // Свобода. – 1989. – 30 вересня. – С. 3.

¹¹⁴ Кубійович В. Вступне слово... – С. 7–8.

*Обкладинка роботи Любомира Гуцалюка для збірника
«Париж Олегові Штулеві», який вийшов у Франції
за редакцією Емми Андієвської*

Збірник «Париж Олегові Штулеві» є цінним джерелом для вчених, які проводять дослідження з історії українського національно-визвольного руху, громадського, політичного, літературного та культурного життя діаспори. Через це він обов'язково повинен бути перевиданий не тільки для наукового вжитку, але й з метою більш ширшого ознайомлення з досі невідомою українською минувиною.

ВИСНОВКИ

Друга світова війна принесла українцям непоправне лихо і водночас дала спробу відродити державність. Як показав час, політики, навіть націоналістичного напрямку, не змогли досягнути консенсусу у вирішальний момент. Ця провина лежить на плечах окремих осіб, про яких ще обов'язково розкажуть історики. Натомість, переважна більшість палких патріотів боролась і жертвувала усім заради того, щоб мати можливість називатись українцями, бути господарями на своїй землі, мати право віросповідання і не боятись вільно висловлювати свої думки. Часто, на відміну від своїх провідників, вони були готові забути про другорядне, щоб об'єднати свої зусилля і дати відсіч усім ворогам.

Олег Штуль, будучи далекоглядним і поміркованим політиком, упродовж свого життя намагався згуртувати українські сили. У партизанському штабі Т. Бульби-Боровця він виступив проти братовбивчої війни, а в умовах блокового протистояння двох наддержав прагнув підтримувати зв'язок з Україною навіть через залізну завісу. Очолюючи Провід, Штуль налагоджував співпрацю з численними організаціями та об'єднаннями української діаспори в усьому світі.

Сповідуючи вірність національним інтересам та плекаючи віру у власну державу, він не дбав за особистий матеріальний достаток та комфортне життя, повністю віддаючись громадсько-політичній діяльності. Очевидно, що якби не боротьба, він захистив би докторську дисертацію та був би талановитим вченим.

Епоха Олега Штуля наповнена історичними подіями, уроки яких мають застерігати нас від помилок минулого. Вони повинні постійно бути каменем спотикання на шляху розбудови Української держави. Лише правда історичної спадщини сприятиме вирішенню болючих питань сьогодення і допоможе прокласти власну дорогу у майбутнє.

На останок, варто сказати, що всупереч усім можливим дискусіям, Олег Штуль заслуговує на визнання. Він по праву, безумовно, є великим українцем, а його ім'я – це лише одне з безлічі імен відомих і невідомих борців за волю України.

Євген Коновалець

Андрій Мельник

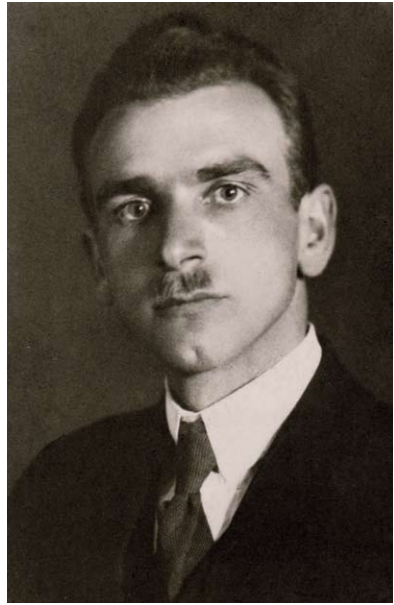
Микола Сціборський

Роман Сушко

Ярослав Гайвас

Осип Бойдунік

Орест Чемеринський

Іван Рогач

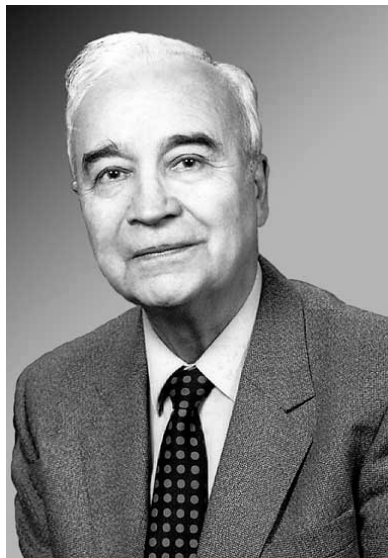
Олег Кандиба («О. Ольжич»)

Дмитро Андрієвський

Микола Плав'юк

Аркадій Жуковський

Генерал Микола Капустянський

Тарас Боровець («Тарас Бульба»)

*Денис Квітковський, Олег Штуль, Марія Бек, НН.
Детройт (Detroit), США, 1966 р.*

*На квартирі Маланчуків. Зліва направо: Олег Штуль, НН,
Катерина Штуль, Роман Маланчук (Ромеха), пані Маланчук.
Нью-Йорк, США, 1966 р.*

*Олег Штуль на могилі Є. Коновальця.
Роттердам, Голландія, 1950 р.*

*Урочистості на могилі Є. Коновальця.
Зліва направо: третій – Андрій Мельник, п'ятий – Олег Штуль.
Роттердам, Голландія, 1961 р.*

Олег Штуль на міжнародній виставці. Нью-Йорк, США, 1964 р.

Олег Штуль і п. Довгань. Монреаль, Канада, 1966 р.

Олег Штуль. Торонто, Канада, 1966 р.

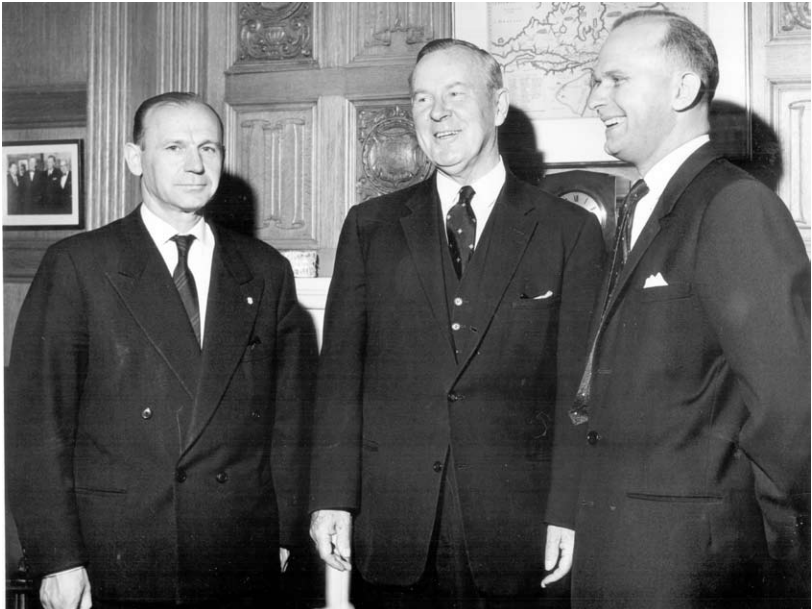
Олег і Катерина Штуль. Ронда, Іспанія, 1972 р.

*Христина Ковальська, Олег Штуль, Катерина Штуль.
Канни (Cannes), Франція, 1974 р.*

*Урочистості з нагоди 75-річчя поселення українців в Канаді.
Зліва направо: суддя П. Грещук, суддя І. Дідур, прем'єр-міністр
Канади Лестер Пірсон, голова КУК адвокат П. Саварин, депутат
парламенту Канади в 1926–1935 рр. М. Лучкович, міністр А. Головач,
голова ПУН ред. О. Штуль, др. М. Суховерський.
Едмонтон, Канада, 17 липня 1966 р.*

*Зліва направо: Олег Штуль, прем'єр-міністр Канади Лестер Пірсон
(Lester B. Pearson), президент УНО Ярослав Білак. Квітень, 1967 р.*

*Зліва направо: Мирослав Перожак, сенатор Павло Юзик,
Олег Штуль, Ярослав Білак. Квітень, 1967 р.*

*Олег і Катерина Штуль з невідомими перед будинком парламенту.
Оттава, Канада, 1966 р.*

*Олег і Катерина Штулі на пластовому джамборі.
Джаспер (Jasper), Альберта, Канада, 1966 р.*

*Олег і Катерина Штулі.
Джаспер (Jasper), Альберта, Канада, 1966 р.*

*Катерина і Олег Штулі біля пам'ятника Т. Г. Шевченкові.
Вінніпер, Канада, 1966 р.*

*Осип Зінкевич і Олег Штуль біля пам'ятника Т. Г. Шевченкові.
Вашингтон, США, 1966 р.*

*Панахида на могилі редактора Бойківа.
Зліва направо: Михайло Кам'янецький, Яків Генза, пані Бойків,
п. Солтис, пані Дробіняк, пані Щадило, Катерина Штуль,
о. Михайло Левенець, Данило Штуль, полк. Солонар. Франція, 1970 р.*

*На могилі Богдана Кентржинського, хрещеного батька
Антоніни Штуль. Зліва направо: Катерина Штуль,
Фредерік Барб'є, Антоніна Штуль, Олег Штуль, пані Кентржинська,
Тарас Кентржинський. Стокгольм, Швеція, 1970 р.*

*Зліва направо: Данило Штуль, полковник Петро Закусило,
Олег Штуль. Блакитне побережжя (Côte d'Azur), Франція, 1974 р.*

*Олександра Ковальська, Олег Штуль, др. Ковальський.
Торонто, Канада, 1977 р.*

*Олег Штуль, Катерина Штуль, Тамара Суховерська.
Париж, Франція, ресторан «У Швейка», 1977 р.*

*Владика Мстислав Скрипник, Катерина Штуль, Тамара Суховерська.
Париж, Франція, ресторан «У Швейка», 1977 р.*

*Тетяна Плющ,
дружина дисидента
Леоніда Плюща,
Олег Штуль.
Париж, Франція,
1976 р.*

Катерина і Олег Штулі в шпиталі. Торонто, Канада, 1977 р.

*Денис Квітковський, Леонід Філь, Данило Штуль,
Данило-Модест Мицик, Юрій Карманін, Богдан Зорич
на похоронній відправі св. п. Олега Штуля.
Торонто, Канада, 1977 р.*

*Данило Штуль, Денис Квітковський, владика Мстислав,
Микола Плав'юк, Леонід Філь на похороні св. п. Олега Штуля.
Саут Баунд Брук, США, 12 листопада 1977 р.*

*Антоніна, Катерина і Данило Штулі на похоронній відправі.
Саут Баунд Брук, США, 12 листопада 1977 р.*

*Данило Штуль з дітьми Олегом і Меланією, дружиною Юлією та
мамою дружини Володимирою Теслюк на могилі св. п. Олега Штуля в
Саут Баунд Брук, США, 2009 р.*

Сучасний вигляд приміщення колишньої Державної православної духовної семінарії у м. Кременці, де навчався Олег Штуль

Меморіальні таблиці на будинку колишньої Кременецької духовної семінарії, де у 1927–1934 рр. навчався Олег Штуль

Exp.: Mr L. Mosendz
Mottex; BLONAY, Pd

7.6.48

Дорогий мій
Маме Керо!

Тільки що одержав
листа від Селенки.
Маме мій, що ви
набете найкращі
друзі Селенки!..
Чекала буть із
радістю посила!
Дроз цього має

Herson

J.O. Stuhl
Kranebitten 1 (Farthaus)
Innsbruck i/Tirol
Oesterreich

прошу, якщо че ра, то будаєте із нами в.
Бургардт (Кленовий). Або їхню адресу по
найшвидшій поштовій ^{ує, якщо треба} чині. Вони в Крахувську
кафедру історичної історії і-територіально-гео-
графічної. Мат добуку і сима. Якщо
найшвидше іти на адресу: J. Burghardt
Hain Bergfrieden, Ober-Leutasch
i/Tirol, до якого у має з них об'єднання.
Дякую вам і Михайлові щиро. Ма
багато привітань! Дам будаючи.

Моя
P.S. Маме від великого мур

Лист Леоніда Мосендза до Олега Штуля,
07.06.1948 р.

До Друзів

Я.Гайваса, В.Лазовінського, Б.Кентржинського і М.Плавька

Дорогі мої Друзі!

Бувають в житті людини хвилини, коли являються дивні почуття. Вночі я мав відчуття, що нитка мого життя незабаром обірветься. Певно, це дурниця, нерви, старість. Але - всі ми під Богом ходимо й я не хочу відійти з цього світу без деяких прохань до Вас, яких вважаю мені найближчими. З кожним з Вас мене в "аже" щось більше, як з усіма іншими добрими приятелями чи знайомими. Тож пробачте, коли Вас обтяжуватиму моїми проханнями. Але їх не багато.

Я не маю наміру лишати Вам політичного заповіту. Всі ми - одностудці й я скорше звився від Вас, як мав би вчити Вас. Тільки мого дружка до Вас прохання: я бився тисячу разів із сумнівами, не одну ніч не спав, передумуючи нашу поставу й прийшов до переконання, що ми правильно бачимо справи, а коли не правильно, то му імо цалі думати й вловити місце, де ми помиляємося. Я твердо переконаний, що ми на одинокое правильному шляху. Тож прошу Вас: тримайтесь разом, приймайте інших і йдіть докінця непохитно. Не ащайте, змагайтесь, як досі, ще більше. ОУН виявляє собою незаперечну моральну вартість, укапіталідей, не дайте цей капітал розбазарити всім "болільникам", які, шукаючи збереження "чистої лінії" відриваються від життя і котяться до гробу минулого. РвiтьсЯ в майбутнє, щоб наші діти нас не прокинали за нецолугісгь.

Але все це Вам ясно й не мені Вас вчити. Я тільки хотів би на випадок мєї несподіваної смерті просити Вас про певні особисті речі.

У листі до друга Лазовінського я залишаю моє прохання на випадок смерті. Всіх Вас прошу - поцбати, щоб це було виконане в міру можливості. Пробачте, до двох з Вас обтяжу ебенуальними промовама над могилою. Але я поясню чому. Славко найкраще знає, як мною затикали діри - мабуть на більше я й не надавався в свій час. А останньо мною заткнуто найбільшу діру, що залишилась по незабутньому й неповторному Полковникові. Але мені здається, що Славко знає мою відданість справі і я хотів би, щоб він це potwierдив пера усіма, а гдоловне перец моєю Дружиною і дітьми. Дружина й діти, були зав'язані, нехай він їм спрбує пояснити, що на це є свої причини, яким підлягають люди в житті. Не один я. Ти, Богдане, мабуть найкраще розумієш грагедію живої людини, що любить випити й закусити, заспівати й жінок обіймати, бути ніжним і закоханим, а людини не стати на все. Або вона є Дон Жуаном, або робітником. Але ж і робітник хоче мати дружину й діти. І вони за це страждають. Але на таке хотіння коен з нас має право! Може не має, але хоче мати. Хотів його мати й я. Що мене не було стати на одне й друге - це не тільки моя вина, але й Господа Бога. Якщо зможеш, скажи це, але і кажи це погім моїм дітям, бо я їх так люблю, я їм віддавав все моє серце, як і Дружині. Але я їм не дав того, що вони мали право мати. А може ж вияснит їм коліс, що й це має свою вагиість. Коли б вони коліс це зрозуміли, це було б найбільше моє щастя.

Колі можете, то допоможіть моїй Дружині, яка стільки через мене натерпілась, виховати дітей н українців. А може хтось з них і пішов би нашими шляхами. Коли б Ви справді захоїрили, то бодай дайте їм змогу бути в українському житті, б чити якісь табори, бачити велику українську громаду. Дружина зробить все, що в її силах, але вона потребуватиме допомоги.

Перший аркуш листа-заповіта О. Штуля під назвою "До Друзів".

Париж, 08.07.1965 р.

Що ж до моєї Дружини. Це винятково шляхетна людина, велика патріотка, незвичайно інтелігентна. Лише вона часом має претензії, го має на це підстави. І я, і всі ми, ніколи не оцінили належно того, що я своєю роботою виконував завдяки їй. Скажм собі правду: хіба ж я не поставив би на своє місце Шиколи, коли б він міг бути в Європі, або Славака, коли б він хотів залишити свій Ірвінгтон? Аіба інші не поставили б Ренса, коли б йому його дружина забезпичила побут в Парижі, чи Лондоні? Але зупиніться на мені тому, що моя дружина зможливо мені існування. Вона зв це нічого не вимагала ні від мене, ні від Вас, але бу їте шляхетні й виявлять їй, що це розумієте. Хоч одним словом, а ще більше - пам'яттю про неї, коли мене не стане.

Вона почуватиметься дуже самотньою. І бодай, доки вона не знайде собі товариша життя, дайте їй відчужу дружно тепло, боє вона належить до н с, хоч ніколи не була членом Організації.

Дружина передасть Влодкові всі папери, що лежать у мому сейфі. Передайте це в легальні руки. Архів мій нехай перегляне Владімір і передасть до ОУА все те, що не має приватного характеру, а сагаго листів мають тільки приватний характер і їх треба перековати окремо яких 10 років, а тоді можна передати до архіву. Те, що належить Дружині, залишайте їй, нехай вона розпоряджається своїми речами.

Пробачте, коли я супроги когось із Вас зробив помилку. Ребили їх і Ви, я все пробачаю. За свої помилки вибачаюсь, вірте, що ніколи не було в мене злої волі. Трагедією мого життя було бажання давати з бажанням, щоб хтось колись це оцінив. Якщо я відчував біль, коли бачив, що мене не оцінюють, го це людська слабкість, а не зла примета характеру.

Тримайтесь і до побачення в країні гіней.

Париж, 8.7.1965.

Ваш

Олег Штуля

Другий аркуш листа-заповіта О. Штуля під назвою "До Друзів".
Париж, 08.07.1965 р.

Екслібрис Олега Штуля роботи мистця
Мирона Левицького

ПОКАЖЧИК

А

Австрія 33, 34
Альберта, пров. (Канада) 66
Америка 29, 50
Анаба, м. (Алжир) 33
Андієвська Емма 8, 53
Андієвський Дмитро 43, 57
Антоновицький, ліс 26
Антонович М. 43
Антонюк Я. 18

Б

Бабинський, голова міськ.
управи 28
Байковий, цвинтар (Байкове
кладовище в Києві) 20
Бандера Степан 7, 28
Барб'є, Фредерік 51, 68
Бек Марія 60
Берлін, м. (Німеччина) 26, 28, 29
Берхтесгаден, м. (Німеччина)
27, 34
Беч Д. 11
Бізіч Катерина Іванівна.
Див. Кобилко-Штуль-Бізіч
Катерина
Бізіч С. 33
Білак С., о. 30
Білак Ярослав 64, 65
Біловезька Пуща, заповідник
(Білорусь) 17
Блакитне побережжя, рів'єра
(Франція) 69
Бойдуник Осип 56
Бойків Олекса, ред. 34, 40, 43, 68
Бойків, пані 68
Боровець Тарас («Тарас
Бульба») 22, 26-29, 54, 59
Брехуненко Наталія 11

Буа д'Арсі, комуна (Франція) 36
Буг, Західний, р. 17
Бульба-Боровець Тарас.
Див. Боровець Тарас
«Бульба Тарас», от.
Див. Боровець Тарас
Бульбівці 27
Бурачинська Лідія 33
Бурбело О. 11

В

Ванкувер, м. (Канада) 38
Варшава, м. (Польща) 10, 11,
17, 28
Вашингтон, м. (США) 44, 67
Вермахт 21, 27
Винників Іванна 36
Винниченко Володимир 15
Вирста А. 48
«Вільна Думка», часопис 41
Вінницька, обл. 30
Вінніпег, м. (Канада) 22, 67
Вітошинський Борис 11
Волинська, обл. 16
Волинські, ліси 25
Волинь 18, 19, 23, 28, 33
«Волинь», часопис 18, 24
Вороніж, м. (Росія) 22

Г

Гайвас Ярослав 22, 56
Галичина 14
Гарц, гори в Німеччині 30
Голландія 47, 61
Голобородько Василь 42
Головач А. 64
Голубенко П. 43
Горохівщина 8
Гошовський Б. 15

Гоща, смт. Рівненської обл. 28
«Грибівський». *Див.* Сенік
Омелян
Грицай О. 43
Грушевський Михайло 15, 42
Гуцалюк Любомир 53

Г

Генза Яків 68
Госляр, м. (Німеччина) 30, 31,
33, 34
Грац, м. (Австрія) 33
Грещук П. 64

Д

Денисюк В. Т. 16-19
Денисюк І. О., проф. 16-19
Детройт, м. (США) 60
Джаспер, муніципалітет,
нац. парк (Канада) 66
Дідур І. 64
Дніпро, р. 33
Довгань, п. 62
«Дойче Україніше Цайтунг»,
нім. газета 24
Донцов Дмитро 15
«Дорога», журнал 15
Дробіняк, пані 68
Друга Річ Посполита.
Див. Річ Посполита, Друга
Дублянський А. 11, 24, 30

Е

Едмонтон, м. (Канада) 64
Ейндговен, м. (Голандія) 47
«Еней», к-р. *Див.* Олійник
Петро
«Енциклопедія
Українознавства» 45

Є

Європа 8, 41, 45

Ж

«Жданович О.» *Див.* Штуль
Олег Данилович
Жиричі, с. Ратнівського р-ну 16
Житомир, м. 8
Жмеринка, м. Вінницької обл.
30
Жуковський Аркадій 8, 15, 16,
21-23, 26, 27, 29, 30, 34,
39, 41, 44-46, 50, 52, 57

З

Закарпаття 28
Заксенгаузен, нім. концтабір
28, 29
Закусило Петро, полк. 69
Заліси, с. Ратнівського р-ну
16, 18, 19
«Зарево», мист. управа 21
Захід 27, 28
Зінкевич Осип 43, 67
Зорич Богдан 72
Зошук С. 11

І

Інсбрук, м. (Австрія) 33, 34
Іспанія 63

К

Кабайда А. 17, 43
Калитовська М. 34, 52
Кам'янецький Михайло 68
Канада 38, 41, 62, 64-67, 69,
71, 72
Кандиба Олег («О. Ольжич») 11, 15, 16, 22, 24, 29, 50, 57
Канни, м. (Франція) 63
Капустянський Микола 58
Каркоць-Вовк М. 22
Карманін Юрій 72
Квітка-Основ'яненко Григорій 15

Квітковський Денис 43, 60, 72
Кентржинська, пані 68
Кентржинський Богдан 33,
35, 43, 68
Кентржинський Тарас 68
Київ, м. 8, 19-25, 33
Кірстюк І. 34
Кобилко Анна 31, 36, 47
Кобилко Іван Павлович 31-33
Кобилко Катерина Іванівна.
Див. Кобилко-Штуль-Бізіч
Катерина
Кобилко-Штуль-Бізіч Катерина
30, 31, 33, 36, 47-51, 60, 63,
65-68, 70, 71, 73
Коваленко Ю. 30, 33, 40, 41
Ковальська Олександра 69
Ковальська Христина 63
Ковальський, др. 69
Ковель, м. Волинської обл. 18, 24
«Коник». *Див.* Онуфрик П.
Коновалець Євген, полк. 55, 61
Кордуба Мирон, проф. 10, 14
Котляревський Іван 15
Коцюбинський Михайло 42
Кошелівець І. 50
Краків, м. (Польща) 21
Кременець, м. Тернопільської
обл. 74
Кременеччина 23
Кротюк С. 24, 25
Кубійович Володимир, проф.
45, 46, 52
КУК 64
Куліш Пантелеймон 14
Кульчинський Ф. 10

Л

Лазовінська Катерина 35
Лазовінський Володимир 34,
35, 37, 39, 40, 43

Левенець Михайло, о. 68
Левицький Мирон 77
Ленартович О. Ю. 23, 28
Лігайтон, м. (США) 50
Ліон, м. (Франція) 51
Лісебо, м. (Норвегія) 50
«Літаври», журнал 23
Локачинський, р-н Волинської
обл. 8
Луцьк, м. Волинської обл. 16,
18, 23-25
Лучкович М. 64
Львів, м. 15, 22, 28, 45
Людвипільський, р-н
Рівненської обл. 26
Люксембург 43

М

Маланчук, пані 60
Маланчук (Ромеха) Роман 60
Маланюк Євген 10, 41, 42
Малинович Данило 51
Маркусь Василь, проф. 48
Марокко 33
Маруняк В. 43
Межев, комуна (Франція) 49
Мельник Андрій, полк. 7, 25,
28, 39, 42-44, 55, 61
Мельниківці. *Див.* ОУН (М)
Миронець Надія Іванівна,
проф. 11, 21, 24
Митрович М. 30, 33
Михальчук В. 23, 34, 43
Мицик Данило-Модест 72
М., історик 21
Монпарнас, цвинтар
(Франція) 33
Монтреаль, м. (Канада) 62
Мороз Валентин 42
Мосендз Леонід 75

Москва, м. (Росія) 26
«Мухи», сотня 27
Мюнхен, м. (Німеччина) 14, 46

Н

Наддіпрянщина 25
Нансі, м. (Франція) 34
Націоналістичне Видавництво
в Європі 41, 42
Небелюк Мирослав 42, 43
Німеччина 28, 30, 31
Німці 17, 18, 23, 25-29, 46
НКВС 18
Норвегія 51, 52
Нормандія, регіон (Франція) 37
НТШ 45, 46, 52
Нью-Джерзі, штат (США) 52
Нью-Йорк, м. (США) 60, 62

О

Овруцький, пов. Волинської
губ. Російської імперії 8
Овручина 8
Олійник Петро («Еней») 27
«Ольжич О.». *Див.* Кандиба
Олег
Онуфрик П. («Коник») 22
Осадчий Михайло 42
Осло, м. (Норвегія) 51
Оттава, м. (Канада) 65
ОУН 7, 18, 21, 24, 25, 42
ОУН (Б) 7, 21, 23, 26, 29
Оунівці. *Див.* ОУН
ОУН, Київської похідна група 21
ОУН (М) 7, 21-23, 26, 28, 34,
43-45, 52
ОУН (М), III-ій ВЗУН 34
ОУН (М), IV ВЗУН 43
ОУН (М), V ВЗУН 44
ОУН (М), VI ВЗУН 45
ОУН (М), VII ВЗУН 45

ОУН (М), VIII ВЗУН 45
ОУН (М), Волинський
Інспекторат 23
ОУН (М), З'їзд українських
самостійників 25
ОУН, СБ 18, 26

П

Пазуняк Н. 10
Париж, м. (Франція) 8, 10, 11,
15, 24, 29, 30, 33, 34, 36, 38,
41, 42, 45-49, 52, 53, 70, 71,
76, 77
Перожак Мирослав 65
Перша Українська Друкарня у
Франції 34, 41
Петлюра Симон 42
Петренко-Кухарчук Г. 28
Пилипчук Н. 11
Пірсон, Лестер (Lester
V. Pearson) 64
П., історик 21
Плав'юк Микола 57
Плющ Леонід 71
Плющ Тетяна 71
Полікарп, владика 38
«Поліська Січ», повст. армія
22, 25, 26
Польща 10
Почаїв, м. Тернопіл. обл. 25
Прага, м. (Чехія) 14
Привітне, с. Локачинського
р-ну 8
«Просвіта», т-во 16
Процюк С. 43
ПУН 8, 10, 15, 22, 24, 25,
42-44, 50, 52, 64
Пундик Юрій 42, 43, 50

Р

Рабат, м. (Марокко) 33

Радейко Микола, д-р 30, 33, 51
Радянські партизани 26
Ратнівська земля.
Див. Ратнівщина
Ратнівський, р-н Волин. обл. 16
Ратнівщина 8, 16, 17, 18, 19
Репетило-Яцура Оля 20
Рівне, м. 16, 22, 25, 27, 28
Рівненська, обл. 26
Річ Посполита, Друга 8
Рогач І. 22, 24, 56
Ронда, м. (Іспанія) 63
Роттердам, м. (Голандія) 61

С

Саварин П. 64
Самчук Тетяна 22
Самчук Улас 8, 22
Сарненщина 8
Сарсель, м. (Франція) 45, 52
Саут Баунд Брук, м. (США)
50, 52, 72, 73
СБ ОУН. *Див.* ОУН, СБ
Сверстюк Євген 42
Свидницький Анатоль 15
Свинохи, с. Горохівського
пов. *Див.* Привітне, с.
Локачинського р-ну
«Свобода», щоденник 42
Селешко М. 43
Селище, с. 27
Сеник-Грибівський О.
Див. Сеник Омелян
Сеник Омелян («Грибівський»)
22
Сидоренко Павло 20
Синове, с. Старовижів. р-ну
Волинської обл. 16
Скорупський Максим 10, 11,
26, 27, 48, 50
Скрипник Мстислав,
митрополит 46, 50, 52, 70

Смаль-Стоцький Роман,
проф. 14
Смерека В. 30
«Смолоскип», в-во 41
Сновидовичі, с-ще
Олевського р-ну
Житомирської обл. 8
Сойко І. 11
Солонар, полк. 68
Солтис, п. 68
Союз Українок Франції 33
Старовижівський, р-н
Волинської обл. 16
Стокгольм, м. (Швеція) 68
Столярук І. 8
«Сурма», альманах 21
Суховерська Тамара 70
Суховерський М. 64
Сушко Роман, полк. 55
Схід 21, 22
Сціборський Микола 22, 55
США 42, 52, 60, 62, 67, 72, 73, 78

Т

Теліга Михайло 11
Теліга Олена Іванівна 10-13, 16,
17, 19, 21, 22, 24, 42, 45, 50
Теліги, подружжя 24
Теслюк Володимира 73
Теслюк Юлія. *Див.* Штуль Юлія
Товариство Українського
Жіноцтва ім. О. Теліги 33
Тома Олекса 49
Торонто, м. (Канада) 41, 44,
62, 69, 71, 72
Турянська Р. 29

У

УАПЦ 46
Україна 10, 11, 14, 17, 21,
26, 33, 34, 42, 46, 52, 54

Україн. держава. *Див.* Україна
Українська Національна
Єдність у Франції 41, 45
Українська Православна
Церква (УПЦ) в США 52
Українська Центральна Рада 15
Українське академічне
товариство в Парижі 45
«Українське слово», тижневик
34, 39-41, 43
Український Вільний
Університет (УВУ) 46
Український Золотий Хрест 42
Український Народний Союз
(УНС) 45
Український Національний
Комітет 29
«Український вісник», часопис
самвидаву 42
Україн. народ. *Див.* Українці
Українці 10, 26, 27, 40, 52, 54, 64
УНО 64
УНРА 26, 27
УНРух 44, 45
УПА 25, 27
УПА-Південь 27

Ф

Філь Леонід 72
Франція 34, 35, 37, 40-42, 45,
47, 49, 51-53, 63, 68-71

Х

Херсонщина 19
Хмелівка, хут. с. Селище 27

Ч

Чемеринський Орест 24, 56
Червона армія (ЧА) 17, 27, 29
Чорновіл В'ячеслав
Максимович 42
«Чорнота». *Див.* Штуль
Василь Данилович

«Чумак», зв. 28

Ш

Шале, м. (Франція) 35
Шварцбарт, Самуель 42
Швеція 68
Швець Анна 47
Швець Василь 47
Шевченко Тарас Григорович
17, 44, 67
Штулів, родина 7, 16, 19, 31,
34, 38, 47, 48
Штуль Антоніна, мама 7-9, 16-18
Штуль Антоніна Олегівна 30,
31, 36, 47, 49, 51, 68, 73
Штуль Василь Данилович
(«Чорнота») 7-10, 16-18,
23-26
Штуль Данило, о. 7-9, 16,
18-20, 25
Штуль Данило Олегович 30,
33, 36, 47, 51, 68, 69, 72, 73
Штуль Катерина Іванівна.
Див. Кобилко-Штуль-Бізіч
Катерина
Штуль Меланія Данилівна 73
Штуль Олег Данилович
(«Жданович О.») 7-18, 21,
22, 24, 26-30, 33, 34, 36, 37,
39-41, 43-53, 60-67, 69-78
Штуль Олег Данилович, онук 73
Штуль Юлія (з Теслюків) 73
Шумук Данило 42

Щ

Щадило, пані 68

Ю

Юзик Павло, сенатор 65

Я

Янів Володимир 15

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ ТА АБРЕВІАТУР

авт. – автор

ВЗУН – Великий збір українських націоналістів

вул. – вулиця

га – гектар

др. (д-р) – доктор

ім. – імені

ін. – інші

КУК – Комітет (тепер: Конгрес) Українців Канади

м. – місто

НКВС – Народний комісаріат внутрішніх справ

НТШ – Наукове товариство ім. Т. Шевченка

о. – отець

обл. – область

ОУН – Організація Українських Націоналістів

ОУН (Б) – Організація Українських Націоналістів під проводом
С. Бандери

ОУН (М) – Організація Українських Націоналістів під проводом
А. Мельника

полк. – полковник

пров. – провідник

ПУН – Провід Український Націоналістів

р. – рік

р-н – район

ред. – редактор

с. – село

СБ – Служба безпеки

Св. – святий

ст. – століття

США – Сполучені Штати Америки

тис. – тисяча

УАПЦ – Українська автокефальна православна церква

УНО – Українське Національне Об'єднання

УНРА – Українська народна революційна армія

УНРух – Український Націоналістичний Рух

ПЕРЕЛІК ФОТОГРАФІЙ ТА ІЛЮСТРАЦІЙ

1. о. Данило Штуль з дружиною Антоніною і двома синами:
Олегом (біля матері) та Василем, 1926 р. 9
2. Олег Штуль (в центрі) з приятелями в молодих роках. 9
3. О. Штуль після здобуття середньої освіти, 1934 р. 10
4. Вечірка в будинку Української студентської громади.
Варшава, 1938 р. Зліва направо: Д. Беч, І. Сойко,
М. Теліга, О. Бурбело, Н. Пилипчук, О. Штуль,
О. Теліга, С. Зошук. 11
5. Олена Теліга 12
6. Фотокопія рукопису сонетів Олени Теліги,
присвячених Олегові Штулеві 12
7. О. Штуль – студентські часи у Варшаві, 1934–1939 рр. . . 14
8. о. Данило Штуль після заслання. Київ, 1965 р. 19
9. Отець протоієрей Данило Штуль і Оля Репетило-Яцура в
саду Сидоренків. Київ, 1966 р. 20
10. Похорон отця протоієрея Данила Штуля,
перший ліворуч Павло Сидоренко.
Київ, Байковий цвинтар, 21 березня 1967 р. 20
11. Василь Штуль («Чорнота»), 1938 р. 23
12. Отаман Т. Бульба-Боровець і О. Штуль (праворуч) в
Америці 29
13. Учасники весільної гостини подружжя Штулів.
м. Ґосляр, Німеччина, 1945 р. 31
14. Анна Кобилко, мати Катерини Штуль,
Антоніна Штуль, 1954 р. 31
15. Іван Павлович Кобилко, батько Катерини Штуль 31
16. Клапсидра св.п. інж. Івана Кобилка в
«Українському Слові», 1951 р. 32
17. Весілля Володимира і Катерини Лазовінських.
Шале (Chalais), Франція, 1950 р. 35
18. Богдан Кентржинський на весіллі Лазовінських 35
19. Анна Кобилко з донькою Катериною і
онуком Данилом Штулем. Буа д'Арси (Bois d'Arcy),
біля Парижа, 1956 р. 36
20. Олег Штуль з донькою Антоніною. Париж, 1954 р. 36

21. Іванна Винників з похресником Данилом Штулем. Париж, 1955 р.	36
22. Олег Штуль і Володимир Лазовінський в часі редакційних поїздок по Франції. Нормандія (Normandie), 1950 р.	37
23. Олег Штуль. Нормандія (Normandie), Франція, 1950 р.	37
24. Подружжя Штулів у резиденції владики Полікарпа поблизу Парижа, 1952 р.	38
25. Олег Штуль у Ванкувері, Канада, 1964 р.	38
26. Зліва направо: В. Лазовінський, А. Мельник, О. Штуль і А. Жуковський	39
27. Олег Штуль та Євген Маланюк в Торонто, Канада, 1967 р.	41
28. О. Штуль разом з дітьми у А. Мельника, Люксембург, 1962 р.	43
29. А. Мельник з О. Штулем	44
30. Родина Штулів. Зліва направо: Катерина, Данило, Олег, Антоніна. Париж, Франція, 1955 р.	47
31. Зліва направо: Данило Штуль, Катерина Штуль, Антоніна Штуль, Василь Швець, Анна Кобилко, Анна Швець. м. Ейндговен (Eindhoven), Голландія, 1957 р.	47
32. Олег і Катерина Штулі. Межев (Megève), Франція, 1971 р.	49
33. Олег Штуль з онуком Олексою Томою (син Антоніни Штуль). Париж, Франція, 1972 р.	49
34. Катерина та Олег Штулі – останнє літо разом. Лісебо (Норвегія), 1976 р.	50
35. Данило Малинович, Данило Штуль, Олег Штуль. Ліон (Lyon), Франція, 1969 р.	51
36. Фредерік Барб'є, Антоніна Штуль, доктор Микола Радейко, Катерина Штуль, Олег Штуль. Осло (Oslo), Норвегія, 1970 р.	51
37. Олег Штуль. Норвегія, 1976 р.	52
38. Обкладинка роботи Любомира Гуцалюка для збірника «Париж Олегові Штулеві», який вийшов у Франції за редакцією Емми Андіївської	53
39. Євген Коновалець	55

40. Андрій Мельник	55
41. Микола Сціборський	55
42. Роман Сушко	55
43. Ярослав Гайвас	56
44. Осип Бойдуник	56
45. Орест Чемеринський	56
46. Іван Рогач	56
47. Олег Кандиба («О. Ольжич»)	57
48. Дмитро Андрієвський	57
49. Микола Плав'юк	57
50. Аркадій Жуковський	57
51. Генерал Микола Капустянський.	58
52. Тарас Боровець («Тарас Бульба»)	59
53. Денис Квітковський, Олег Штуль, Марія Бек, НН. Детройт (Detroit), США, 1966 р.	60
54. На квартирі Маланчуків. Зліва направо: Олег Штуль, НН, Катерина Штуль, Роман Маланчук (Ромеха), пані Маланчук. Нью-Йорк, США, 1966 р.	60
55. Олег Штуль на могилі Є. Коновальця. Роттердам, Голландія, 1950 р.	61
56. Урочистості на могилі Є. Коновальця. Зліва направо: третій – Андрій Мельник, п'ятий – Олег Штуль. Роттердам, Голландія, 1961 р.	61
57. Олег Штуль на міжнародній виставці. Нью-Йорк, США, 1964 р.	62
58. Олег Штуль і п. Довгань. Монреаль, Канада, 1966 р.	62
59. Олег Штуль. Торонто, Канада, 1966 р.	62
60. Олег і Катерина Штуль. Ронда, Іспанія, 1972 р.	63
61. Христина Ковальська, Олег Штуль, Катерина Штуль. Канни (Cannes), Франція, 1974 р.	63
62. Урочистості з нагоди 75-річчя поселення українців в Канаді. Зліва направо: суддя П. Ґрещук, суддя І. Дідур, прем'єр-міністр Канади Лестер Пірсон, голова КУК адвокат П. Саварин, депутат парламенту Канади в 1926–1935 рр. М. Лучкович, міністр А. Головач, голова ПУН ред. О. Штуль, др. М. Суховерський. Едмонтон, Канада, 17 липня 1966 р.	64

63. Зліва направо: Олег Штуль, прем'єр-міністр Канади
Лестер Пірсон (Lester B. Pearson), президент УНО
Ярослав Білак. Квітень, 1967 р. 64
64. Зліва направо: Мирослав Перошак, сенатор Павло Юзик,
Олег Штуль, Ярослав Білак. Квітень, 1967 р. 65
65. Олег і Катерина Штуль з невідомими перед будинком
парламенту. Оттава, Канада, 1966 р. 65
66. Олег і Катерина Штулі на пластовому джамборі.
Джаспер (Jasper), Альберта, Канада, 1966 р. 66
67. Олег і Катерина Штулі. Джаспер (Jasper), Альберта,
Канада, 1966 р. 66
68. Катерина і Олег Штулі біля пам'ятника Т. Г. Шевченкові.
Вінніпег, Канада, 1966 р. 67
69. Осип Зінкевич і Олег Штуль біля пам'ятника
Т. Г. Шевченкові. Вашингтон, США, 1966 р. 67
70. Панахида на могилі редактора Бойківа.
Зліва направо: Михайло Кам'янецький, Яків Генза, пані
Бойків, п. Солтис, пані Дробіняк, пані Щадило,
Катерина Штуль, о. Михайло Левенець, Данило Штуль,
полк. Солонар. Франція, 1970 р. 68
71. На могилі Богдана Кентржинського, хрещеного батька
Антоніни Штуль. Зліва направо: Катерина Штуль,
Фредерік Барб'є, Антоніна Штуль, Олег Штуль,
пані Кентржинська, Тарас Кентржинський.
Стокгольм, Швеція, 1970 р. 68
72. Зліва направо: Данило Штуль, полковник
Петро Закусило, Олег Штуль. Блакитне побережжя
(Côte d'Azur), Франція, 1974 р. 69
73. Олександра Ковальська, Олег Штуль, др. Ковальський.
Торонто, Канада, 1977 р. 69
74. Олег Штуль, Катерина Штуль, Тамара Суховерська.
Париж, Франція, ресторан «У Швейка», 1977 р. 70
75. Владика Мстислав Скрипник, Катерина Штуль,
Тамара Суховерська. Париж, Франція,
ресторан «У Швейка», 1977 р. 70
76. Тетяна Плющ, дружина дисидента Леоніда Плюща,
Олег Штуль. Париж, Франція, 1976 р. 71

77. Катерина і Олег Штулі в шпиталі.
Торонто, Канада, 1977 р.71
78. Денис Квітковський, Леонід Філь, Данило Штуль,
Данило-Модест Мицик, Юрій Карманін, Богдан Зорич
на похоронній відправі св. п. Олега Штуля.
Торонто, Канада, 1977 р.72
79. Данило Штуль, Денис Квітковський, владика Мстислав,
Микола Плав'юк, Леонід Філь на похороні св. п. Олега
Штуля. Саут Баунд Брук, США, 12 листопада 1977 р.72
80. Антоніна, Катерина і Данило Штулі на похороні
св. п. Олега Штуля. Саут Баунд Брук, США,
12 листопада 1977 р.73
81. Данило Штуль з дітьми Олегом і Меланією, дружиною
Юлією та мамою дружини Володимирою Теслюк
на могилі св. п. Олега Штуля в Саут Баунд Брук,
США, 2009 р.73
82. Сучасний вигляд приміщення колишньої Державної
православної духовної семінарії у м. Кременці,
де навчався Олег Штуль74
83. Меморіальні таблиці на будинку колишньої
Кременецької духовної семінарії, де у 1927–1934 рр.
навчався Олег Штуль74
84. Лист Леоніда Мосендза до Олега Штуля, 07.06.1948 р. . .75
85. Перший аркуш листа-заповіта О. Штуля під назвою
“До Друзів”. Париж, 08.07.1965 р.76
86. Другий аркуш листа-заповіта О. Штуля під назвою
“До Друзів”. Париж, 08.07.1965 р.77
87. Екслібрис Олега Штуля роботи мистця
Мирона Левицького77
88. Привітання голові ПУН О. Штулеві. США, 1965 р.78

ЗМІСТ

ВСТУП	7
СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНЦЯ	8
У ВИХОРИ ВІЙНИ	21
РЕДАКТОР І ПОЛІТИК УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ	30
ВИСНОВКИ	54
ПОКАЖЧИК	79
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ ТА АБРЕВІАТУР	85
ПЕРЕЛІК ФОТОГРАФІЙ ТА ІЛЮСТРАЦІЙ	86

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

Літопис УПА – це серійне книжкове видання. Його завдання – опублікувати, з дотриманням джерельної точності, документи й матеріяли до історії УПА, а також стимулювати й видавати праці про діяльність УПА та історію України того періоду взагалі. Кожний том або група томів Літопису присвячені окремим темам і мають назву. Частина томів охоплює історію УПА за певний період на більших територіях, як, наприклад, на Волині, в Галичині, на українських землях під Польщею тощо. Кожна з цих територій може мати два – три, а то й більше томів. Додаткова серія книжок буде присвячена загальним темам, або збірникам спогадів, праць, або може бути книжкою одного автора на якусь тему. Збірники появляються не періодично, а в залежності від підготовки й опрацювання наступного тому. Нумерація книжок Літопису може йти інакше, ніж за оголошеним територіальним планом чи хронологією подій. Документи передруковуються з дотриманням джерельної точності, зі збереженням загальної форми оригіналу. Конечні виправлення чи відтворення пошкоджених місць відзначаються квадратними дужками або – де потрібно – пояснені в примітках. Так само відзначаються додані редакцією слова, пояснення чи заголовки в тексті. Інші підпільні матеріяли – мемуари, меморандуми, публіцистика тощо – передруковуються без пропусків, проте мовні й правописні виправлення детально не відзначаються, хіба в особливих випадках. Як правило, передруки беруться з оригіналів, але при відсутності оригіналу до уваги береться найвірогідніша копія чи передрук. В усіх випадках точно подається джерело, а у випадку передрукованих архівних матеріалів – теж місце збереження даного матеріялу. Кожний том має довідник осіб та місцевостей і словник неясних слів, скорочень та маловживаних чи незрозумілих слів.

LITOPYS UPA – CHRONICLE OF THE UKRAINIAN INSURGENT ARMY

Litopys UPA is a series of books, produced with the aim of publishing source documents and materials relating to the history of the UPA, as well as stimulating and publishing works about the activities of the UPA and, in a more general way, the history of Ukraine of that period. Each volume or group of volumes of Litopys UPA is devoted to a specific theme and has a separate title. Some of the volumes deal with the history of the UPA in a given period of time or in a given region – for example, in Volyn', in Halychyna, in the regions of Ukraine held by Poland and so on. Two, three, or even more volumes may be devoted to general themes, to collections of memories, or to single books by individual authors dealing with particular questions. The appearance of Litopys UPA is not periodic, and depends on the pace at which successive volumes are compiled and prepared for print. The volumes may appear in an order other than that indicated above, based on a territorial and chronological principle. In reprinting documents, we adhere strictly to their sources and preserve the general form, language and orthography of the originals. Places in the text where corrections have had to be made, or where the original documents have been damaged or had to be reconstituted, are designated with square brackets, or, if necessary, provided with explanatory footnotes. Words, explanations, or titles inside the texts that have been added by the editors are indicated in a similar manner. Other underground materials – memories, memoranda, works of publicists and the like – are also reprinted without omissions, but only in exceptional cases are linguistic and orthographic corrections indicated. Reprints are based on original texts. In cases where the original text is not available, the reprint is based on the most reliable copy of the reprint. The sources of all materials used are clearly indicated and in the case of reprinted archival material, their present locations are also given. Each volume is provided with an index of names of persons and places and a glossary listing names that may not be clear, abbreviations and rarely used or incomprehensible words.

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ
Серійне книжкове видання документів, матеріалів і наукових праць
до історії Української Повстанської Армії

Досі появилися такі томи Літопису УПА основної серії:

Том 1. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга перша: Початки УПА; документи і матеріали. Книга містить політичні й організаційні документи та матеріали до історії УПА на Волині та Поліссі. Третє, виправлене видання, 1989 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 2. Волинь і Полісся: німецька окупація. Книга друга. Книга містить підпільні документи і матеріали про бойові дії УПА на Волині й Поліссі. Друге, виправлене видання, 1985 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 3-4. Чорний Ліс: видання команди Станиславівського тактичного відтинка УПА, 1947 – 1950 роки. Книга перша і друга. Книги містять меморіали, біографічні нариси й документи про дії відділів УПА Станиславівського ТВ УПА. Частина матеріалів – оповідання, новели й вірші.

Том 3. Книга перша: 1947 – 1948. Друге, виправлене видання, 1987 р., 272 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 4. Книга друга: 1948 – 1950 (продовження). Друге, виправлене видання, 1989 р., 288 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 5. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга третя: спомини учасників. Книга містить спогади, рецензії та додаткові підпільні матеріали про дії УПА. Між мемуарами – повідомлення про договір про ненапад між ГК УПА й угорською армією. 1983 р., 312 стор., мапи, ілюстрації.

Том 6. УПА в світлі німецьких документів, 1942-1945; книга перша: 1942 – липень 1944. Книга містить аналізи, меморандуми, повідомлення, звіти, а також переклади українських документів для центральних політичних, військових і поліцейських установ. 1983 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 7. УПА в світлі німецьких документів; 1942-1945; книга друга: серпень 1944-1945 (продовження шостого тому). 1983 р., 272 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 8. Українська Головна Визвольна Рада; документи, офіційні публікації, матеріали; книга перша: 1944-1945. Книга містить основні документи Першого Великого Збору УГВР, передрук органу Президії УГВР *Вісник* (ч. 4 (7), серпень 1945), статті та матеріали з 1944-45 рр., які стосуються цілоти визвольного руху. 1980р., 320 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 9. Українська Головна Визвольна Рада; книга друга: 1946-1948. Книга містить видання УГВР *Самостійність* і *Бюро інформацій УГВР* та інші матеріали. 1982 р., 520 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 10. Українська Головна Визвольна Рада; книга третя: 1949-1952. Книга містить документи, офіційні повідомлення, публікації й матеріали УГВР в Україні, між ними **Бюро інформацій УГВР**, вип. 4, 6 і 9. 1984 р., 424 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 11. Тернопільщина: список вправших героїв української революції в боротьбі з московсько-більшовицьким окупантом за час від 13 березня 1944 до 31 грудня 1948 року. Це підпільне видання містить біографії 725 осіб, які загинули на території Тернопільської округи. Крім того, подає нові дані про смерть близько ста невідомих повстанців, які загинули на території округи. 1985 р., XXXII – 248 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 12. Третя подільська воєнна округа УПА («Лисоня»). Книга містить видані командою воєнної округи короткі описи боїв відділів УПА – «Лисоня» від листопада 1943 р. до серпня 1945 року, збірник підпільних пісень **«Повстанський стяг»** – виданий з нагоди п'ятиріччя УПА в 1947 році, – та інші документи й матеріали групи УПА «Лисоня». 1989 р., 352 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 13. Перемищина – Перемиський курінь; книга перша: Денник відділу «Бурлаки» (Володимира Щигельського) – містить денник цього відділу («Ударники»-4, 94а) за час від жовтня 1946 р. до 24 жовтня 1947 р., ведений бунчужним «Буркуном», з епілогом Богдана Гука («Скали»). Книга має також різні документи сотні – списки вояків, господарські документи тощо. 1986 р., 370 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 14. Перемищина – Перемиський курінь; книга друга: Денники й документи – містить денники сотенного «Крилача» (Ярослава Коцьолка) з 1944 і 1947 років, які продовжував по його смерті сотенний «Бурлака» (Володимир Щигельський), денник сотні «Крилача» (ведений бунчужним «Орестом») і документи обох сотень. 1987 р., 262 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 15. Костянтин Гіммельрайх: Спогади командира відділу особливого призначення «УПА-Схід»; спогади. Автор – киянин – оповідає про свої переживання від вибуху війни 1941 року до «звільнення» з УПА і рейду на Захід в 1945 році: мобілізація до ЧА, німецький полон, окупований Київ, участь у підпіллі ОУНм, к-р вд. УПА (ОУНм) в Карпатах, старшинська школа УПА, мандри по Поділлі й к-р вд. особливого призначення «УПА-Схід». 1987 р., 266 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 16. Підпільні журнали закерзонської України, 1945-1947. Збірник містить передруки таких підпільних журналів: **«Тижневі вісті», «Лісовик», «Інформативні вісті», «Інформатор»** і **«Перемога»**. Всі числа цих журналів супроводяться англomовним резюме. Збірник має статтю про історію підпільної видавничої діяльності на Закерзонні та Акт оскарження Олени Лебедович. 1987 р., 608 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 17. Англomовні видання українського підпілля, 1946-1947. Збірник містить передруки підпільних видань: **«Нові Лідіце», «Виселення єпископа Коциловського», «Вибори в СРСР», «Нова голодова ката-**

строфа в Україні», «Фашистське страшило», «До братніх чеського і словацького народів». 1988 р., 192 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 18. Карпатська група УПА «Говерля»; книга перша: Документи, звіти та офіційні публікації. Містить передрук підпільного видання командування групи *Шлях перемоги*, звіти команд тактичних відтинків УПА й звіти командирів відділів та підвідділів УПА, 24 ТВ УПА «Маківка». 1990 р., 328 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 19. Карпатська група УПА «Говерля»; книга друга: Спомини, статті та видання історично-мемуарного характеру. Охоплює збірку нарисів і споминів, друкованих у підпіллі. Майже всі спомини написані старшинами і вояками УПА ще в Україні або відразу після переходу на еміграцію. 1992 р., 357 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 20. Показчик до «Літопису УПА»; книга перша: 1-19 томи. Книга містить показчики псевдонімів, прізвищ, географічних назв, інституцій, алфавітні списки авторів та надрукованих матеріалів й інші дані про перших 19 томів «Літопису УПА». 1994 р., 528 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 21. УПА в світлі німецьких документів, 1941-1943; Книга третя: червень 1941 – травень 1943. Книга містить звіти, меморандуми, а також переклади українських документів для центральних політичних і поліційних установ. 1991 р., 271 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 22. УПА в світлі польських документів; книга перша: Військовий Суд Оперативної Групи «Вісла». Містить вироки, звіти та кореспонденцію Військового суду Оперативної групи «Вісла» за період від травня до вересня 1947 р. 1992 р., 627 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 23. Медична опіка в УПА: документи, матеріали і спогади. Більша частина книги – це спомини санітарів, медиків, лікарів й інших працівників санітарної служби й Українського Червоного Хреста (УЧХ). В книзі теж поміщено підпільні документи й біографії працівників УЧХ. 1992 р., 480 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 24. Ідея і Чин: орган Проводу ОУН, 1942-1946. У цій книзі передруковано головний політично-інформативний журнал Проводу ОУН на Українських Землях, що видавався 1942-1946рр. Журнал містив важливу інформації про боротьбу УПА, німецьку та російську окупаційну політику, розвиток української політичної думки. 1995 р., 592 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 25. Пісні УПА. Збірка пісень, тематично пов'язаних з боротьбою УПА. Збірник охоплює не тільки властиві пісні вояків УПА, але й укладені пізніше в тюрмах і концтаборах, чи уложені народом. Збірник містить тексти пісень, їх варіанти, мелодію і варіанти, а також дані про саму пісню, її авторів й оспівуваних у піснях героїв чи події. Збірник містить понад 600 пісень і їх варіантів. 1997 р., XXIV+556 стор., тверда обкладинка, ноти.

Том 26. Українська Головна Визвольна Рада. Документи, офіційні публікації, матеріали. Книга четверта: Документи і спогади. Збірник містить протокол ВЗ УГВР, доповідь на цьому зборі й інші документи: вибір

з листування президента УГВР Кирила Осьмака, переговори з польським підпіллям, Угорщиною й Румунією, слідчу справу Миколи та Петра Дужих й інші документи. У книзі також спогади членів УГВР й інших осіб про утворення та діяльність УГВР 2001 р., 658 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 27. Роман Петренко. За Україну, за її волю; спогади. Автор – воляк – оповідає про свою діяльність від часу війни у 1939 р. до відходу на Захід у 1945 р.. Спочатку автор був діячем ОУН Сарненської округи (від січня 1942 р. у підпіллі), згодом – шефом господарського відділу ШВО УПА «Заграва», від літа 1943 р. – ГВШ (потім КВШ УПА-Північ, командир Дм. Клячківський) і від літа 1944 р. – старшиною для особливих доручень при ГСЗС УГВР під керівництвом м. Лебеда. 1997 р., 279 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 28. Марія Савчин. Тисяча доріг; спомини. Автор оповідає про свої переживання від вибуху війни (від 1944 р. до 1953 р. – у підпіллі) до свого приходу на еміграцію у 1954 р.. Від 1945 р. була дружиною В. Галаси, заступника пров. ОУН Закерзонського краю, від 1947 р. співробітника ГОСП в Карпатах, і від 1948 р. – пров. ОУН ПЗУЗ. Авторка перебувала разом з ним на Закерзонні, в Карпатах, на Волині, а також – в тюрмі КГБ у Києві. 1995 р., 600 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 29. Іван Гарасимів («Палій»). З юнацьких мрій – у ряди УПА, це розповідь учасника підстаршинської школи УПА в Карпатах та ройового в сотні У-І (94), про його бойовий шлях в УПА від осені 1943 р. до осені 1947 р. в Карпатах та на Лемківщині. Спогади дають цікаву картину зі щоденного життя повстанців та їхніх командирів, та про важке становище українського населення на цих теренах. 1999 р., 336 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 30. Степан Хрін (Степан Стебельський). Крізь сміх заліза; спогади. Книга містить два спогади Степана Стебельського («Хріна»), к-ра ТВ УПА 24 «Маківка» – «Крізь сміх заліза», «Зимом у бункері» та спогади Олексі Конопадського («Острроверха») – «Спомини чотового УПА Острроверха». Автори оповідають про свої дії в УПА від 1944 р. до 1949 р. року на Лемківщині та Дрогобиччині. 2000 р., 552 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 31. УПА на Львівщині і Ярославщині. Спогади і документи вояків УПА ТВ «Розточчя», 1943 – 1947. Книга містить спогади «Сої», «Спартака», «Зенона Семеніва» та інших членів відділу УПА к-ра «Бриля». Також подано оперативні звіти к-ра «Бриля» та к-ра «Гамалії» («Переяслави І» та «Переяслави ІІ») з Тактичного Відтинку УПА «Розточчя». 2000 р., 324 стор., тверда обкладинка, схеми, ілюстрації.

Том 32. Медична опіка в УПА: документи, матеріяли і спогади. Книга друга. Велика частина книги – це спомини санітарів, медсестер, медиків, лікарів та інших працівників санітарної служби й Українського Червоного Хреста (УЧХ). 2001 р., 581 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 33. Тактичний Відтинок УПА 26-ий «Лемко»: Лемківщина і Перемищина (Документи і матеріяли). Книга містить документи і матеріяли, що стосуються історії та діяльності відділів УПА ТВ-«Лемко» в 1944-

1947 рр., оперативні звіти, накази інструкції та вказівки, рейди УПА, та документи Підстаршинської школи ім. полк. «Коника». 2001 р., 900 стор., тверда обкладинка, організаційні схеми, ілюстрації, мапи.

Том 34. Лемківщина і Перемищина – «Холодний Яр», «Бескид», «Верховина»: Політичні звіти. Книга містить організаційний розподіл підпільної мережі Лемківщини і Перемищини, кадрову обсаду підпільної сітки та політичні й інформативні звіти з терену за роки 1944-1947 рр.. 2001 р., 974 стор., тверда обкладинка, організаційні схеми, ілюстрації.

Том 35. Покажчик до «Літопису УПА»; книга 2: томи 21-34, томи та 1-3 Нової Серії та томи 1-3 серії «Бібліотека». Книга містить покажчики псевдонімів, прізвищ, географічних назв, інституцій, поазбучні списки авторів та надрукованих матеріалів й інші дані про томи «Літопису УПА» Основної та Нової Серії, також книги «Повстанські могили» т.1 за ред. Євгена Місила. 2002 р., 870 стор., тверда обкладинка.

Том 36. «Книга полеглих членів ОУН і вояків УПА Львівщини». Книга містить отримані з радянських архівів короткі біографії членів ОУН і УПА, які загинули на Львівщині. 2002 р., 1058 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 37. Іван Лико. На грані мрії і дійсності: спогади підпільника. 1945-1955. Книга містить спогади Івана Лика («Скали», «Богдана») – «На грані мрії і дійсності» та спогади Миколи Терефенка («Медведя») – «На грані двох світів». Автори оповідають про пережите ними в підпіллі на Лемківщині та в польських тюрмах. 2002 р., 644 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 38. Петро Й. Потічний. Архітектура резистансу: кріївки і бункри УПА в світлі радянських документів. Книга містить схеми та описи різних кріївок УПА й запілля, та перелік з'єднань Червоної Армії та Внутрішніх Військ НКВД, які були залучені до боротьби проти підпілля, зібраних в Архиві Внутрішніх військ Українського Округу за рр. 1944-1954 рр., який знаходиться в Колекції ім. Петра Й. Потічного при Університеті Торонто. 2002 р., 430 стор., тверда обкладинка, схеми, ілюстрації.

Том 39. Тактичний відтинок УПА 28-й «Данилів»: Холмщина і Підляшшя. Документи і матеріали. Містить огляди й документи про дії УПА на Холмщині й Підляшші в 1945 – 1948 роках. Між документами – звіти Холмського ТВ УПА, хроніки (денники) сотень УПА, звіти зі зустрічей представників УПА з представниками польського резистансу з ВіН-у («Вольностьсьць і Незавіслосьць»), звіт із зустрічі з англійським кореспондентом, та інше. Більшість документів походить з Колекції Петра Й. Потічного при Університеті Торонто. 2003 р., 1058 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 40. Тактичний Відтинок УПА 27-й «Бастіон»: Люба-чівщина, Ярославщина, Томашівщина. Документи і матеріали. Містить огляди й документи про дії УПА в 1945–1948 роках. Серед документів — звіти Команди Тактичного Відтинку, хроніки відділів куреня УПА «Месники», звіти й огляди керівництва II Округу ОУН «Батурин», господарські звіти тощо. Більшість документів походить з Колекції Петра Й. Потічного при Університеті Торонто. 2004 р., 600 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 41. Президент УГВР Кирило Осьмак. Книга містить документи та матеріали про Президента УГВР Кирила Осьмака, його життя, наукову діяльність і смерть. 2004 р., 880 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 42. Петро Й. Потічний. Літопис УПА – Історія: Документи і матеріали. Вояки УПА, які в 1947-1949 роках пробилися рейдом у Західну Європу, вважали своїм обов'язком залишити для історії та майбутніх поколінь пам'ять про визвольні змагання в часі Другої світової війни та після її закінчення. Це стало реальністю в 1974 р., коли було створено видавництво "Літопис УПА". Книга містить документи та матеріали про нелегкі будні становлення та діяльності видавництва "Літопис УПА" за 30-літній період діяльності, короткі біографії членів видавничого комітету, адміністрації видавництва, редакторів, авторів, упорядників і фундаторів томів. 2005 р., 658 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Томи 43-44. Боротьба з агентурою: Протоколи допитів Служби Безпеки ОУН в Тернопільщині. 1946-1948. Книги містять протоколи переслухань працівниками Служби Безпеки (СБ) ОУН Тернопільської області осіб, підозрілих у співпраці з органами державної безпеки СРСР. Матеріали походять з підпільного архіву, віднайденого у 2004 р. в селі Озерна Зборівського р-ну Тернопільської обл., завдяки с. п. Софрону Кутному. На їх базі можна вивчати організацію, обсяг та дії підпільних структур щонайменше в межах однієї області у 1946–1948 рр., коли тиск на підпілля радянських силових структур був надзвичайно потужний. Також матеріали протоколів яскраво відображають жорстокість, нелюдність та бруталність радянських репресивних органів, які шляхом терору та насилля снували павутину імперії зла на теренах Західної України.

Том 43. Книга 1: В першій книзі поміщено 85 з 193 наявних протоколів допитів, що охоплюють 13 районів Тернопільщини, зокрема: Бережанський, Білобожницький, Борщівський, Бучацький, Великобірківський, Великоглибочоцький, Великодедеркальський, Вишнівецький, Заліщицький, Залозецький, Збараський і Зборівський райони. 2006 р., 1332 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, схеми.

Том 44. Книга 2: Книга є продовженням 43 тому та містить подальших 108 протоколів переслухань СБ ОУН, зокрема, з теренів таких районів як: Золотопотіцький, Золотниківський, Козівський, Козлівський, Коропецький, Кременецький, Ланівецький, Микулинецький, Новосільський, Підволочиський, Підгаєцький, Почаївський, Пробіжнянський, Скала-Подільський, Скалатський, Теребовлянський, Товстевський, Чортківський, Шумський, та з Рогатинського району Станіславівської області. Тут також поміщені Протоколи ТОС-у, Протоколи смерті, Лист підпільників на Далекий Схід, Протокол однієї події, список функціонерів МВД і МГБ та список слідчих СБ. Вступна стаття до обох книг поміщена в т. 43. 2006 р., 1288 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 45. Генерал Роман Шухевич – "Тарас Чупринка" Головний Командир УПА. Книга містить спогади про ген. Романа Шухевича–Тараса

Чупринку, його життя, підпільну діяльність і смерть. 2006 р., 572 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Томи 46. Боротьба з агентурою: Протоколи допитів Служби Безпеки ОУН в Тернопільщині. 1946-1948. Книга 3. Книга є важливим доповненням і продовженням тт. 43-44 та містить протоколи переслухань СБ ОУН з п'яти районів Тернопільської обл., зокрема: Великодимеркальського, Вишнівецького, Збаразького, Золотниківського та Кременецького. Документи походять з повстанських архівів, віднайдених в околицях сіл Пліхів, Краснопуща Бережанського р-ну та Петриків Тернопільського р-ну. 2007 р., 896 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 47. Підпільна Пошта України. Книга містить ілюстрації ППУ з філателістичної збірки с.п. Степана Голяша, яка знаходиться в “Колекції Петра Й. Потічного про підпільну й антипідпільну боротьбу в Україні” при Університеті Торонто (Канада), з коротким описом рисунків марок і блоків, а також вступні статті, що привідкривають історію діяльності Підпільної Пошти України. 2009 р., 336 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 48. УПА в світлі словацьких та чеських документів (1945-1948); книга перша: Рейди УПА в документах війська та апарату безпеки ЧСР (1945-1946). Дві головні теми книги – перебіг пропагандивних рейдів УПА теренами Північно-Східної Словаччини в серпні-вересні 1945 р. і в квітні 1946 р. (стратегія, цілі, поведінка відділів) та заходи чехословацької армії і органів безпеки ЧСР на припинення діяльності УПА в країні (до вересня 1946 р.). Книга також містить матеріали про чехословацько-радянську та чехословацько-польську співпрацю стосовно УПА, звіти та відомості військової розвідки і національної безпеки ЧСР про дії повстанців, ситуацію українського населення на Закарпатті та документи про реакцію чехословацького суспільства до УПА. 2010 р., 864 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 49. Тернопільщина: “Вісті з Терену” та “Вістки з Тернопільщини”. 1943-1950; книга перша (1943-1947). В книзі подано підпільні інформації про діяльність ОУН і УПА та суспільно-політичну ситуацію в Тернопільській області і суміжних районах. 2010 р., 832 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 50. Тернопільщина: “Вістки з Терену” та “Вістки з Тернопільщини”. 1943-1950; книга друга (1948-1950). Книга містить подальші документи підпілля ОУН за 1948-1950 рр. щодо суспільно-політичної та економічної ситуації в Тернопільщині. 2010 р., 1240 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Готуються до друку:

– УПА в світлі словацьких та чеських документів (1945-1948); книга друга (1947-1948).

У НОВІЙ СЕРІЇ, т. зв. Київській, у співпраці з Інститутом української археографії та джерелознавства Національної Академії Наук України Державним комітетом архівів України та Центральним державним архівом громадських об'єднань (ЦДАГО) України появились такі томи «Літописи УПА»:

1. Видання Головного Командування УПА. Книга містить такі видання: «До зброї», № 16, 1943, «Повстанець», № 1-6, 1944-1945, «Український перець», № 1-3, 1943-1945 та «Бойовий правильник піхоти». Київ – Торонто, 1995 р., 482 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

2. Волинь і Полісся: УПА та запілля 1943 – 1944. Документи і матеріали. Книга містить документи Головної Команди УПА-Північ та документи Військових Округ «Заграва», «Богун», «Турів» та «Тютюнник». Київ – Торонто. 1999, 724 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

3. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: директивні документи ЦК Компартії України 1943-1959. Збірник містить найповніше зібрання документів ЦК КП(б)У – постанови з'їздів, пленумів політбюро, оргбюро, секретаріату, які супроводжуються інформативними записками, повідомленнями та довідками. У книзі також подано листи, стенограми засідань та виступів членів ЦК КП(б)У. Київ-Торонто. 2001, 652 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

4. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ (1943–1959). Книга перша: (1943–1945). У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно–визвольного руху протягом 1943–1945 рр. Усі подані матеріали мають інформаційно–звітний характер. Київ–Торонто. 2002, 597 стор., тверда обкладинка.

5. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга друга: 1946–1947. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно–визвольного руху протягом 1946–1947 рр. Усі подані матеріали мають інформаційно–звітний характер. Київ–Торонто. 2002, 574 стор., тверда обкладинка.

6. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга третя: 1948. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно–визвольного руху протягом 1948 р. Усі подані матеріали мають інформаційно–звітний характер. Київ–Торонто, 2003, 523 стор., тверда обкладинка.

7. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга четверта: 1949–1959. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно–визвольного руху протягом 1949–1959 рр. Усі подані матеріали мають інформаційно–звітний характер. Київ–Торонто, 2003, 716 стор., тверда обкладинка.

8. Волинь, Полісся, Поділля: УПА та Запілля 1944-1946. Документи і матеріали. Збірник містить документи керівництва УПА-Північ і УПА-Південь, Краєвого проводу ОУН ПЗУЗ і НВРО та груп (Воєнних Округ) «Заграва», «Богун», «Тютюнник» і з'єднань груп «ЗЗ» (ПЗК «Москва»), «44» (ПСК «Одеса»). Київ–Торонто, 2006, 1448 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

9. Боротьба проти повстанського руху і націоналістичного підпілля: протоколи допитів заарештованих радянськими органами державної безпеки керівників ОУН і УПА. 1944-1945. Книга містить архівні документи з переслухань радянськими репресивними органами таких осіб, як: Михайло Степаняк, Євген Басюк, Мирослав Гайдук, Ярослав Білинський, Артемізія Галицька, Олександр Луцький, Юрій Стельмащук, Петро Дужий, Микола Дужий, Володимир Павлик, Омелян Польовий, Федір Воробець, Дмитро Вітовський, Василь Левкович. Київ–Торонто, 2007, 912 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

10. Життя і боротьба генерала “Тараса Чупринки” (1907–1950). Документи і матеріали. У книзі зібрані документи та матеріали за 1907–2005 рр., які характеризують основні віхи життя і діяльності керівника українського визвольно-революційного руху в 1943–1950 рр. ген. Романа Шухевича (“Тараса Чупринки”) та присвячені його пам'яті. Поряд з документами Галузевого державного архіву СБ України до збірника увійшли документи Державного історичного архіву України у Львові і, частково, – ЦДАВО України, а також матеріали, які публікувалися в “Літописі Української Повстанської Армії” (Торонто) та в інших виданнях. Київ–Торонто, 2007, 832 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

11. Мережа ОУН(б) і запілля УПА на території ВО “Заграва”, “Турів”, “Богун” (серпень 1942 — грудень 1943 рр.). До книги увійшли 353 раніше не опублікованих документи з різних територіальних осередків ОУН(б) і запілля УПА на Волині й Південному Поліссі за серпень 1942 — грудень 1943 рр., які відображають діловодство КП, округ, районів ОУН(б) на ПЗУЗ (серпень 1942 — вересень 1943 рр.), а також округ, надрайонів, районів, кущів, підрайонів і станиць запілля УПА на ПЗУЗ (вересень — грудень 1943 р.). Київ–Торонто, 2007, 848 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

12. Воєнна Округа УПА “Буг” 1943–1952. Документи і матеріали. Книга 1. Том містить документи командування воєнної округи і окремих підрозділів, пресові видання “Буг”, як також звітно-інформативні документи керівництва ОУН на Львівщині. Київ–Торонто, 2008 р., 800 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

13. Воєнна Округа УПА “Буг” 1943–1952. Документи і матеріали. Книга 2. Том містить документи командування Воєнної Округи і окремих підрозділів, пресові видання, як також звітно-інформативні документи керівництва ОУН на Львівщині. Київ – Торонто, 2009 р., 1232 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

14. УПА і запілля на ПЗУЗ. 1943–1945. Невідомі документи. До збірника увійшли нещодавно виявлені у різних архівах України історичні джерела УПА (УПА–Північ) (266 документів, світлини), що раніше були невідомі широкому загалові. У них висвітлюється історія керівництва, військових підрозділів, армійського запілля за 1943–1945 рр. Територіальний ареал: північний захід, центр, північний схід Волині, Південне Полісся. Київ – Торонто, 2010 р., 640 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

15. Боротьба проти повстанського руху і націоналістичного підпілля: протоколи допитів заарештованих радянськими органами державної безпеки керівників ОУН і УПА. 1946–1952. Книга 2. Книга містить архівні документи з переслухань радянськими репресивними органами таких осіб, як: Миколи Павловича, Івана Павловича-Бабинця, Петра Лиховського, Віктора Харківа, Григорія Голяша, Юліана Матвіїва та Степана Коваля. Київ–Торонто, 2011, 840 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

16. Волинь і Полісся у невідомій епістолярній спадщині ОУН і УПА. 1944 – 1954 рр. У книзі вміщено 281 діловий лист, а також фрагменти, розсекречені СБУ за останні 3 роки. Авторами джерел є як керівники УПА і збройного підпілля ОУН (Роман Шухевич, Василь Кук), так і функціонери крайового рівня (Микола Козак, Василь Галаса та ін.). Діловий епістолярій висвітлює маловідомі, переважно трагічні події національно-визвольної боротьби на Волині та Поліссі у 1944 – 1954 рр. Київ–Торонто, 2011, 1024 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

17. Осип Дяків–“Горновий”. Документи і матеріали. У книзі вміщено 119 документів присвячених життю та діяльності одного з провідних публіцистів воюючої України, члена Проводу ОУН, заступника Голови генерального секретаріату УГВР, та підполковника-політвиховника УПА Осипа Дяківа-“Горнового”. Основна частину складає його творча спадщина та листування. Публікуються документи про освіту та навчання, арешт та ув’язнення радянською владою, обставини загибелі; зізнання та спогади осіб, які з ним тісно співпрацювали. Переважна більшість документів і матеріалів публікуються вперше. Представлено найповніший нарис життя і діяльності О. Дяківа, висвітлено основні ідеї його публіцистичних праць. Київ–Торонто, 2011, 1016 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

18. Діяльність ОУН та УПА на території Центрально-Східної та Південної України. У книзі вміщені документи і матеріали українського резистансу про діяльність підпілля ОУН(б) та УПА на території центральних, східних і південних областей України у 1942-1952 рр. Джерела висвітлюють одну з маловідомих сторінок історії України середини ХХ століття й органічно доповнюють документальну спадщину українського самостійницького руху в Західній Україні. Київ – Торонто, 2011, 1160 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

19. Підпілля ОУН на Буковині: 1943-1951. Документи і матеріали. Збірник включає звітно-інформаційні документи структур ОУН Буковини, інструкції, пресові видання, деякі матеріали УПА та СБ, а також документи

радянських органів держбезпеки, що вели боротьбу з українським визвольним рухом. Київ – Торонто, 2012, 784 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

20. Воєнна округа УПА «Лисоня». Документи і матеріали. 1943–1952. Збірник містить документи і матеріали військового штабу та окремих підрозділів воєнної округи УПА «Лисоня», як також звітно-інформаційні документи структур ОУН, що висвітлюють український визвольний рух на території Тернопільщини. Київ – Торонто, 2012, 848 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

21. Ярослав Старух. Документи та матеріали. Збірник містить творчу спадщину, яка охоплює важливі ідеологічні, політичні та історичні питання. Також публікуються найважливіші документи і спогади, які стосуються життя та діяльності Ярослава Старуха, а також біографічний нарис, написаний на широкій джерельній базі, зокрема з використанням маловідомих і невідомих документів радянських та польських карально-репресивних органів. Київ – Торонто, 2012, 1008 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Готуються до друку:

- **“Станиславівська округа ОУН. Документи і матеріали. 1945-1951”.**
- **“Золочівська округа ОУН. Матеріали СБ”, книга 1.**

СЕРІЯ «ЛІТОПИС УПА» – БІБЛІОТЕКА

1. Юрій Ступницький. Спогади про пережите. Автор – волиняк – оповідає про свою родину та переживання від юнацьких років (кінець 30-х) до виходу з ув'язнення в середині 50-х років. Автор є сином начальника штабу УПА полк. Леоніда Ступницького, разом з яким у 1943 р. пішов до УПА, де навчався у старшинській школі «Дружинники». Після арешту в 1944 р. поневірявся по тюрмах і таборах Радянського Союзу. Київ, 2000, 128 стор., м'яка обкладинка, мапи, ілюстрації.

2. Володимир В'ятрович. Рейди УПА теренами Чехословаччини. Монографію присвячено одному з маловідомих аспектів історії українського національно-визвольного руху 1940-1950 років – рейдам УПА чехословацькими теренами. Обрана тема дозволяє авторові показати розмах національно-визвольної боротьби в Україні, її вплив на події у післявоєнній Європі, без чого неможливе правильне і об'єктивне тлумачення суспільних процесів того часу. Львів, 2001, 208 стор., м'яка обкладинка, мапи, ілюстрації.

3. Ярослав Грицай – «Чорнота», Параскевія Грицай. А рани не гоїлися: Спомини «Чорноти». У книзі описані спогади чотового командира УПА «Чорноти» про події, що відбувалися в 1943-1945 роках на Закерзонні, та про його страдницьке життя в більшовицьких тюрмах і концтаборах Сибіру. Мемуари підготовлені до друку дружиною автора Параскою Грицай (з дому Ротко), яка протягом довгих років відтворювала

розповіді свого чоловіка, уточнювала, доповнювала та систематизувала їх. Львів, 2001, 332 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

4. Спогади вояків УПА та учасників збройного підпілля Львівщини і Любачівщини. Книга містить спогади Василя Левковича (“Вороного”), його дружини Ярослави, сотенного Миколи Тарабана (“Тучі”), вояків УПА Івана Філя (“Шеремети”), Івана Василевського–Путко (“Вуса”), оргмоба Костя Міхалика (“Думи) та зв’язкової Катерини Когут–Лялюк (“Грізної”). В книзі подана коротка згадка про Якова І. Чорнія (“Кулю”, “Мушку”, “Ударника”), командира Перемиської 6 ВО УПА, авторства Федора Лопадчака. Львів, 2003, 448 стор., тверда палітурка в суперобкладинці, ілюстрації.

5. Мирослав Горбаль. Довідник-пошукуєць. Реєстр осіб, пов’язаних з визвольною боротьбою на теренах Львівщини (без Дрогобиччини). 1944-1947 (за архівними документами). Книга є підсумком опрацювання архівних документів з фондів Державного архіву Львівської області за 1944-1947 роки. Ці документи мають інформаційно-звітний характер (також плани заходів, стенограми нарад, протоколи засідань та допитів, підпільні документи, прокурорські аналізи, аґентурні справи тощо) й викривають суть боротьби комуністичного режиму проти національно-визвольного руху на вказаних теренах. У довіднику подані ключові ідентифікаційні дані про осіб, які були пов’язані з тим рухом, та джерела інформації цих даних. Львів, 2003, 416 стор., м’яка палітурка.

6. Мирослав Горбаль. Довідник-пошукуєць. Реєстр осіб, пов’язаних з визвольною боротьбою на теренах Дрогобиччини. 1939-1950 (за архівними документами). У цій праці зібрана трагічна інформація про особи та події, що, безпосередньо чи опосередковано, у позитивному чи негативному плані, були пов’язані з визвольною боротьбою на території тодішньої Дрогобицької області у 1939–50-х роках. Основна інформація – результат опрацювання документів архівних справ Державного архіву Львівської області (ДАЛО) та інших архівів, а також видань, публікацій і машинописів з цієї тематики; дописів, свідчень, спогадів та листів. Львів, 2005, 1312 стор., ілюстрації, тверда палітурка.

7. Володимир Ковальчук. Діяльність ОУН (б) та Запілля УПА на Волині та південному Поліссі (1941-1944 рр.). В книзі досліджено інформативний потенціал джерел з історії діяльності мережі ОУН і запілля УПА на ПЗУЗ. Обговорюється формування первісної джерельної бази, особливості фондоутворення, діловодство, проводиться класифікація документального масиву джерел та з’ясовано особливості діяльності референтур ОУН(б) і запілля УПА. Львів, 2006, 512 стор., тверда палітурка.

8. Онишко Леся. «Нам сонце всміхалось крізь ржавії ґрати». Катерина Зарицька в українському національно-визвольному русі. У цій монографії на основі архівних документів та матеріалів, спогадів учасників подій досліджено етапи становлення світогляду Катерини Зарицької,

її участь в формуванні Українського Червоного Хреста; діяльність в референтурі пропаганди ОУН (б) та налагодження зв'язків головнокомандувача УПА Романа Шухевича; показано її життєвий шлях в тюрмах і таборах ССРСР, а потім на волі. Львів, 2007, 928 стор., тверда палітурка, суперобкладинка, ілюстрації.

9. Коханська Галина. З Україною у серці. Спомини. Спомини присвячені історії національно-визвольного руху на Волині 1930-1950 рр. Вони відображають діяльність польського окупаційного режиму та більшовицькі репресії 1939-1941 рр. Авторка детально розповідає про свій вступ в ряди ОУН, проходження вишколів, свою діяльність в Колківській республіці УПА у відділі розвідки. Окремий розділ споминів присвячений ув'язненню в комуністичних таборах. Львів, 2008, 400 стор., тверда палітурка, суперобкладинка, ілюстрації.

10. Олександр Іщук, Ігор Марчук, проф. Дарія Даревич «Життя і творчість Ніла Хасевича». Книга написана на раніше недоступних, засекречених матеріалах з архіву Служби безпеки України і розкриває життєвий та творчий шлях видатного художника-графіка, члена УГВР з 1949 року, ілюстратора багатьох видань ОУН і УПА – Ніла Хасевича («Бей», «Зот», «Рибак»). Доповнено видання повноколірним каталогом праць мистця. Львів, 2011, 432 стор., тверда палітурка, суперобкладинка, ілюстрації.

11. Олександр Іщук. «Молодіжні організації ОУН (1939-1955 рр.)». В монографії на основі комплексного аналізу наукової літератури, опублікованих історичних джерел та архівних матеріалів досліджено участь української молоді у боротьбі за державну незалежність у 1939-1955 рр. Торонто – Львів, 2011, 896 стор., тверда палітурка, суперобкладинка, ілюстрації.

СЕРІЯ «ПОДІЇ І ЛЮДИ»

1. Посівнич Микола. Нескорений командир. У нарисі висвітлюється життєвий шлях провідного члена ОУН та Головного командира УПА Романа Шухевича, незламного лідера національно-визвольної боротьби українського народу. Торонто-Львів, Видання 2-е, доповнене. 2008, 80 стор., ілюстрації.

2. Осьмак Наталка. Кирило Осьмак – нескорений Президент УГВР. Пропоноване дослідження розкриває на основі архівних документів і матеріалів невідомі сторінки життя і діяльності одного з чільних керівників українського визвольного руху 1940-х років. – Торонто-Львів, 2008, 128 стор., ілюстрації.

3. Посівнич Микола. Степан Бандера. Життя присвячене свободі. Пропоноване дослідження присвячене життю та діяльності Провідника ОУН та ЗЧ ОУН Степана Бандери в 1920–1959 рр. На основі спогадів та документів у книзі висвітлено боротьбу і роль ОУН і ЗЧ ОУН та її лідера у тогочасних суспільно–політичних процесах. Крім того, читач зможе дові-

датися про родинне, шкільне, студентське оточення, в якому формувалася особистість майбутнього Голови проводу ОУН та ЗЧ ОУН. Торонто–Львів, 2008, 112 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

4. Петро Й. Потічний. Моя дорога. Короткий біографічний спомин Петра-Йосифа Потічного, написаний англійською мовою, охоплює період від народження до часу, коли він, як юнак, вояк УПА, прибув зі своїм відділом до Західної Німеччини під кінець 1947 р. Торонто–Львів, 2008, 124 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

4/II. Петро Й. Потічний. Моя дорога. Частина 2. Дана книга є продовженням англомовних біографічних споминів Петра-Йосифа Потічного, яка описує його життя в Сполучених Штатах (1950–1964), службу в американській морській піхоті під час Корейської війни, здобуття університетської освіти у Філадельфії і Нью-Йорку та завершується його подальшим переїздом до Канади. Торонто–Львів, 2010, 112 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

4/III. Петро Й. Потічний. Моя дорога. Частина 3. Короткий спомин Петра-Йосифа Потічного описує його життя в Канаді (1964–2012), його працю в МакМастерському університеті, різні академічні заходи і подорожі та його родину. Торонто –Львів, 2012, 160 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

5. «Грім» – полковник УПА Микола Твердохліб. Спогади і матеріали. / Упорядник Роман Грицьків. Видання присвячене полковнику Української Повстанської Армії Миколі Твердохлібу – «Грому». Крізь призму спогадів безпосередніх учасників подій та інших матеріалів у збірнику зображено життя і діяльності видатного повстанського командира, а також висвітлено національно-визвольну боротьбу 1930-х – 1950-х років у Карпатах. Торонто–Львів, 2008, 128 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

6. Михайло Романюк. Петро Федун – «Полтава» – провідний ідеолог ОУН та УПА. Пропоноване видання присвячене життю та діяльності одного із керівників збройного підпілля ОУН та УПА Петра Федуна – «Полтави». На основі архівних документів висвітлено процес формування світоглядних позицій, національно-патріотичних переконань та його творчої спадщини. Торонто–Львів, 2009, 128 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

7. Українська Головна Визвольна Рада / Упорядники П. Й. Потічний, М. Посівнич. У книзі про УГВР поміщено статті Р. Шухевича, М. Дужого і А. Камінського, спогади Л. Шанковського, Д. Ребет у яких висвітлено боротьбу і роль УГВР у тогочасних українських суспільно-політичних процесах. Торонто–Львів, 2009, 136 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

8. Володимир Іванченко. Квітка у червоному пеклі: життєвий шлях Людмили Фої. Брошура присвячена життю Людмили Фої (“Оксани”, “М. Перелесник”), 1923–1950, котра була одним із організаторів підпілля ОУН (б) у м. Києві під час Другої світової війни. Арештована вона витри-

мала тортури в'язниці НКДБ. Будучи ключовою фігурою у протистоянні радянських спецслужб з СБ ОУН, зірвала потужну чекістську операцію з виявлення та знищення керівників українського визвольного руху. Одночасно вона – авторка чудових літературних творів. Людмила Фоя загинула в нерівному бою з військовою групою МДБ, рятуючи пораненого друга. Торонто – Львів, 2009, 128 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

9. Олександр Ішук. Життя та доля Михайла Дяченка – “Марка Боєслава”. Книга присвячена життю та долі Михайла Дяченка – поета, письменника, підпільника й одного з керівників Карпатського КП ОУН, автора чималої кількості поетичних творів та оповідань, у яких чітко продемонстровано мету та завдання українського визвольного руху середини ХХ століття. Вперше оприлюднено раніше невідому інформацію про заходи радянських каральних органів із розшуку м. Дяченка, виявлену в ГДА СБУ, окремі його твори та маловідомі фотографії. Торонто – Львів, 2010, 140 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

10. Олександр Ішук, Володимир Іванченко. Життєвий шлях Галини Голояд – “Марти Гай”. У книзі чи не вперше на основі архівних документів МДБ УРСР, збережених в Галузевому державному архіві СБ України, детально висвітлено життя та долю однієї з чільних діячок українського визвольного руху Галини Голояд – “Марти Гай”. Книгу доповнено творами письменниці, маловідомими фотографіями та документами з архівів радянської державної безпеки. Торонто – Львів, 2010, 128 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

11. Володимир Мороз. Портрет Осипа Дяківа-“Горнового”. Книга присвячена життю та діяльності одного з провідних публіцистів воюючої України, члена Проводу ОУН на українських землях та заступника Голови генерального секретаріату УГВР, підполковника-політвиховника УПА Осипа Дяківа. На підставі широкого масиву джерел з'ясовано його внесок в український національно-визвольний рух, висвітлено основні ідеї понад двох десятків публіцистичних праць. Торонто – Львів, 2010, 128 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

12. Володимир Мороз. Зиновій Тершаковець-“Федір”. Зиновій Тершаковець увійшов в історію українського національно-визвольного руху як крайовий провідник ОУН Львівщини та засновник і редактор підпільного видання “Літопис УПА”. Докладно про ці та інші аспекти його життя та діяльності йде мова у даній книзі, написаній на широкій джерельній базі, зокрема невідомих архівних документах. Також вперше з 1944 р. публікується праця З.Тершаковця “Польське питання”, в якій розкрито погляд українського підпілля на стосунки із своїм західним сусідом. Торонто – Львів, 2011, 128 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

13. Микола Андрущук-«Вороний». Записки повстанця. Книга спогадів Микола Андрущука-«Вороного» охоплює період з весни 1943 р. по весну 1944 р. і подає широку картину дій українських повстанців на півден-

ній Волині. Автор приймав безпосередню участь у тих подіях і зустрічався з багатьма повстанськими командирами — Д. Клячківським – «Климом Савуром», П. Олійником – «Енеєм», М. Свистуном – «Ясеном». Про славних повстанських командирів та про чисельні бої з німецькими підрозділами, найбільший бій загонів УПА та військ НКВС на Гурбах і важкий Північний рейд міститься інформація на сторінках цього видання. Торонто – Львів, 2011, 128 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

14. Олександр Іщук, Наталія Ніколаєва. Ярослав Богдан – «Всеволод Рамзенк». В книзі розповідається про життєвий шлях та творчу діяльність відомого письменника-підпільника і чільного діяча ОУН Ярослава Богдана – «Всеволода Рамзенка» (1915-1953). На основі невідомих архівних документів з ГДА СБ України відтворено основні етапи життя та проаналізовано тематику основних праць Я. Богдана. Торонто – Львів, 2011, 128 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

15. Дмитро Проданик. Шлях боротьби Василя Сенчака-«Ворона». У книзі на основі архівних документів та спогадів колишніх учасників та симпатиків визвольного руху висвітлено життєвий та бойовий шлях Василя Сенчака-«Ворона» на посадах районного референта СБ Солотвинщини та надрайонного референта СБ Станиславщини, а також проведено дослідження ходи «чорної» зради на Станиславщині 1951 р., під час якої і загинув «Ворон». Торонто – Львів, 2011, 128 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

16. Олександр Іщук, Ігор Марчук. Брати Бусли. Життя за Україну. Книга про відомих діячів ОУН на Волині Олександра та Якова (референт пропаганди Проводу ОУН) Буслів подає інформацію про їхній нелегкий життєвий шлях. Торонто – Львів, 2011, 128 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

17. Світло душі родини Левицьких / Упорядник Марія Прокопець. В книзі розповідається про долю родини Левицьких, долю, яка певною мірою була типовою для численних галицьких родин у першій половині ХХ століття. В час лихоліття 2-ої Світової війни, опинившись між жорнами брутатних та червоних окупантів, з 8-ми дітей о. Юрія Левицького та Анастасії з Зубрицьких п'ятеро загинуло у боротьбі за волю України. Торонто – Львів, 2011, 128 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

18. Ігор Марчук. Ростислав Волошин. У книзі розповідається про життєвий шлях Ростислава Волошина, який увійшов до історії українського визвольного руху як один з перших організаторів ОУН на Волині, згодом керівник Рівненської окружної ексекютиви ОУН, член Бюро Проводу ОУН та головуючий на III Надзвичайному Великому Зборі ОУН і Першому установчому зборі Української Головної Визвольної Ради. Торонто – Львів, 2012, 128 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

19. Дмитро Проданик. Микола Кричун «Черемшина». У книзі на основі архівних документів подано життєвий та бойовий шлях Миколи

Кричуна-“Черемшини”, “Олексія” на посадах повітового та надрайонного провідника ОУН Вижниччини. Торонто – Львів, 2012, 128 стор., м’яка палітурка, ілюстрації.

20. Наталія Ніколаєва. Підпільні друкарні ОУН та їх ліквідація каральними органами СРСР в 1944-1954 рр. В книзі на основі таємних документів ЦК КП(б)У, радянських каральних органів, матеріалів підпілля ОУН та сучасних наукових праць досліджується діяльність підпільних друкарень ОУН в 1944-1954 рр. та процес їх ліквідації органами НКВС-НКДБ-МДБ-МВС-КДБ СРСР. Торонто – Львів, 2012, 132 стор., м’яка палітурка, ілюстрації.

21. Василь Ільницький. Провід ОУН Карпатського Краю. Книга присвячена структурі та кадрам Карпатського краю ОУН. На основі різних архівних документів і матеріалів розкриваються структурні трансформації та питання кількісного заповнення керівних органів краю. З’ясовано, що незважаючи на підпільні умови, постійні втрати серед керівного складу підпілля намагалося заповнювати вакантні посади причому їхній фаховий рівень залишався високим. Торонто – Львів, 2012, 128 стор., м’яка палітурка, ілюстрації.

22. Богдан Зек. Олег Штуль у боротьбі за Україну. Представлена книга розповідає про політика, журналіста, громадського діяча Олега Штуля. Він, з молодих літ увійшов до плеяди свідомих українців і разом з ними вирішив боротись за українську державність. Під час Другої світової війни перебував у партизанському штабі Тараса Бульби-Боровця. Після її закінчення був головним редактором газети «Українське слово» в Парижі. О.Штуль, працював на різних посадах в ОУН (М), а після смерті Андрія Мельника став головою Проводу Організації. Торонто – Львів, 2013, 112 стор., м’яка палітурка, ілюстрації.

“ЛІТОПИС УПА” В МЕРЕЖІ INTERNET

Заходами Адміністрації видавництва “Літопис УПА” детальну інформацію українською та англійською мовами про видання та споріднені матеріали можна знайти в мережі Internet за адресою:

<http://www.litopysupa.com>

Ця інформація складається з чотирьох груп.

1. Вступ до серій (*Introduction to the Series*), який дає загальні інформації про “Літопис УПА” та цілі видавництва.

2. Інформації про замовлення (*Ordering information*), які дають короткі інформації про кожний том серій та як їх замовляти.

3. Книги “Літопис УПА” (*Litopys UPA volumes*), де про кожний том подано не тільки повну бібліографічну інформацію (титуль-на сторінка, дата і місце публікації, число ISBN, ціна та редактор книги), але також повний текст вступної статті та резюме матеріалів тому. Текст ілюстрований знімками, які знаходяться в книзі.

4. Споріднені матеріали (*Related Materials*). У цій групі подані публікації інших видавництв, що відносяться до теми УПА та Збройного підпілля в Україні.

Аналогічну інформацію англійською мовою можна знайти також на web сторінці за адресою:

<http://www.infoukes.com/commercial/litopysupa/index.html>

*Про подальші інформації можна звертатися на адресу
Адміністрації:*

— Микола Кулик — **mykola.kulyk@litopysupa.com**
або Редакції:

— Петро Й. Потічний — **peter.potichnyj@litopysupa.com**

Адміністрація в Україні — **litopys@bs.lviv.ua**

Будемо вдячні за відгуки читачів на наше видання.

*Пишіть на подані адреси або також на
www.litopysupa.com*

**ОБ'ЄДНАННЯ КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА В США Й КАНАДІ
та
ТОВАРИСТВА КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА
ім. ГЕН. ХОР. ТАРАСА ЧУПРИНКИ В США Й КАНАДІ**

ВИДАВНИЧИЙ КОМІТЕТ “ЛІТОПІСУ УПА”

*М. Бохно, І. Василевський-Путко, І. Гомзяк, Параска Грицай,
О. Дольницький, О. Жигар, Б. Ковалик, М. Кошик,
М. Кулик, Р. Кулик, Катерина Лялюк, М. Лушчак, П. Мицак,
Емілія Нагірна-Зінько, Марія Пискірі, А. Потічний, П. Потічний,
М. Рошецький, І. Росіл, Наталя Солтис, І. Терефенко,
Ярослава Філь, О. Цилюпа, С. Шпак, Є. Штендера*

Адміністрація:

М. Кулик, Р. Кулик, Емілія Нагірна-Зінько, Наталя Солтис

Адреса:

*LITOPYS U.P.A.
P.O. Box 97, Station “C”
Toronto, Ontario, M6J 3M7, Canada
mykola.kulyk@litopysupa.com*

Адміністрація в Україні:

Ігор Гомзяк, Богдан Столяр

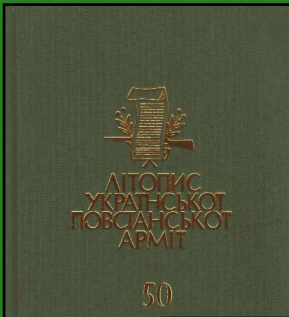
Благодійний Громадський Фонд “Літопис УПА”

ім. Володимира Макара

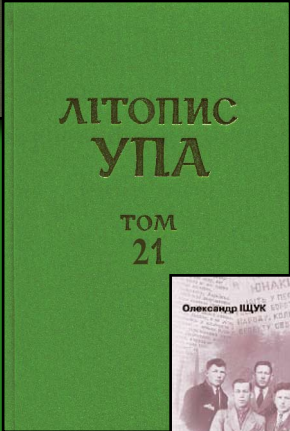
Микола Посівнич

Адреса: “Літопис УПА”

*пл. Міцкевича, 6/7, Львів 79000 Україна
тел.(38-032) 272-4064 e-mail: litopys@bs.lviv.ua*

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

LITOPYS U.P.A.
P.O. Box 97, Station "C"
Toronto, ON M6J 3M7
CANADA
mykola.kulyk@litopysupa.com

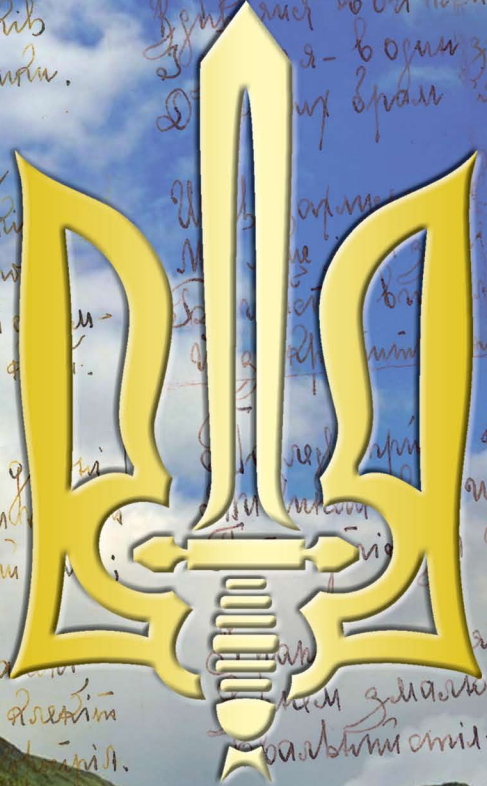
<http://www.litopysupa.com>

“ЛІТОПИС УПА”
пл. Міцкевича, 6/7
Львів, 79000
UKRAINE
е-пошта: litopys@bs.lviv.ua

Серія "ПОДІЇ ЛЮДИ"

ЛІТОПИС
УКРАЇНСЬКОЇ
ПОВСТАНСЬКОЇ
АРМІЇ

Богдан ЗЕК

ОЛЕГ ШТУЛЬ У БОРОТЬБІ ЗА УКРАЇНУ